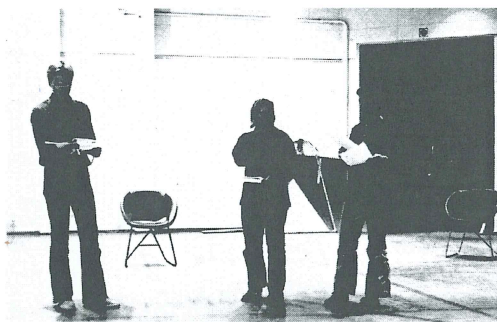

PERLEPORTEN TEATERGRUPPE

Gruppas historie, redigert og utarbeidet av Karl Hoff, Oslo, april 2009.

Oslo, mars 1975

Perleporten Teatergruppe ble dannet av Birgit Christensen, Karl Hoff og Catrine Telle. Fra 1969 til 1972 var vi elever ved Hartvig Nissen Skole i Oslo, hvor vi tok artium på Dramalinjen, med Maja Lise Rønneberg Rygg som lærer i drama, norsk og teaterhistorie. Etter gymnasiet skaffet vi oss noe tilleggsutdannelse og arbeidserfaring innen teater i Norge og utlandet, for så å gjenforenes i Oslo i mars 1975, hvor vi realiserte en drøm, vi tre hadde båret på siden skoleårene på Nissen.

Karl, Catrine og Birgit under en av prøvene, i Høvikodden Kunstsenter.

9. oktober 1975 – Høvikodden Kunstsenter i Bærum; urpremiere på vår første produksjon:

**“Faren satt på første benk og moren satt på annen
og Knoll og Tott på galleri og lo som bare faen”.**

PERLEPORTEN

viser teaterstykket

Sted: HØVIKODDEN
KUNSTSENTER

Tid: 9 og 10. okt. kl. 19³⁰
12. okt. kl. 17³⁰
- kr 15.-

Skuespillere: Birgit Christensen, Karl Hoff, Catrine Telle – og Svein Tindberg, på lydbånd.

Scenografi og plakat: Inge Aas.

Instruksjon de siste uker av prøvetiden på Høvikodden Kunstsenter: Stine Eriksen.

I et intervju, gjort av journalist Arild Abrahamsen i Telemark Arbeiderblad, 18.2.1977 – under én av Perleportens mange “**Knoll & Tott**”-turneer i Norge, sa Karl eller Birgit bl.a. dette:

“Det viktigste med dette stykket er å forsøke å få unge mennesker til å begynne å tenke selv og velge selv, uavhengig av hva som er blitt dyttet på dem av foreldre og samfunn. Når en skal forsøke å formulere det i et intervju låter det skrekkelig firkanta, men det får ikke hjelpe. Vi forsøker å si noe om hvordan selvtilliten og evnen til å tenke selv blir stanset. Om hvordan man mister kjærlighetsevnen. Stykket er en slags dialog mellom konservative holdninger til moral og kjønnsroller og dét vi prøver å sette opp som våre egne meninger.”

I DAGBLADET skrev Erik Pierstorff 23.1.1976:

“Et høydepunkt i denne scenelek ble for mange av oss parodien på sånt barneteater som forstår seg på barna og taler like til dem: Teatergruppa “Kinkliane Koff” fra Horten var et nydelig bruk av det gamle grep “Spillet-inne-i-spillet”. Men fremfor alt funksjonerte forestillingen som helhet frem til den nesten tilfeldig hen-hviskende sluttakkord, som fikk kraft fra hele det spill som var gått foran.”

I GATEAVISA Nr. 4 – 1975 skrev Viggo:

“Stykket er politisk teater på sitt beste. Det skildrer kjernefamiliens undertrykkende sirkel på en måte som tar i bruk alle teaterformens kommunikasjonsmuligheter. Tema blir behandla uten den intellektualiseringa som preger de fleste politiske onanister på venstresida. Og i motsetning til å gi folk ferdiglaga løsninger, ender Perleportens teaterorgasme i følgende konklusjon: Tenk sjøl! Bedre kan det ikke sies. Se sjøl...”

I ARBEIDERBLADET skrev Tone B. Jamholt 25.3.1976:

“Oslo kommune inviterte meg og mange andre til å se stykket i Munchmuseet en gang i vinter. Det var Bydelsutvalgenes Fellesekretariat som hadde fått nyss om at dette stykket måtte vises fram, og som sørget for at vi fikk denne opplevelsen. Jeg tror det var enstemmighet blant alle de folkevalgte bydelsutvalgfolk som var tilstede, at dette var godt. For Perleporten må det da være en bittersøt pille at de nå ikke støttes. For stykket var rystende godt. Sjelden har jeg opplevd noe som til de grader har truffet meg hjemme. En selv – i oppdragerrollen – ble utlevert på scenen, men uten at man følte at nå blir jeg trampet på. Dette var nemlig ikke propaganda, men teater. Nyanser og menneskelig romslighet var det plass til. Vi fikk “Gud, fedreland og kjernefamilie” servert på ett brett. Bare ved å ta teateret som uttrykksform alvorlig kan man få til et slikt stykke. Perleporten regner med at de har nådd om lag 3000 mennesker, og de har sikkert nådd mennesker som ikke så lett trekkes til teatersalongene.”

Utdrag fra:

«Faren satt på første benk og moren satt på annen og Knoll og Tott på galleri og lo som bare faen»

Scene 2:

- Catrine: Du skal se oss hver søndag når vi drar på biltur
Muttern har fått litt sving på hjemmepermanenten, sitter i forsettet,
diskuterer kvinnesak med fattern, og han kaller det menneskesak
og filosoferer over livet i sin allminnelighet
Så blir de enige om hvor godt de har det
og da veit vi i baksetet at vi ikke slipper unna krigen
og da han flyktet til Sverige, og vi kniser i baksetet
og mor snur seg og sier
Far har nesten sittet på Grini
Og bilen er vaska og bikkja er børsta
og på Sundvollen får vi krokanis, for et er det beste vi vet
Og på overflaten holder vi stilen som en drit lykkelig familie
og inni er vi bare kvalme, for ellers i uka
har muttern krøllspenner og migrene
og fattern magesår og flass
og kjefting og syting er det hele tida
Men det sekke sånn ut hver søndag
når fattern setter klampen i bånn og kneet til muttern i første gear
Utover E18 er muttern kartleser og før vi vet ordet av det
er vi på Krokskogen
- Karl: Jeg er så ulykkelig.
Jeg er midt i en generasjonskonflikt.
Jeg er nøkkelbarn. Drabantbybarn. Fra Stovner.
- Birgit: Det var fem aborter før meg og fem etter.
Mor og far hater hverandre. Og jeg blir dratt mellom de to.
Jeg har fett hår. Dårlige manerer. Og er altfor tjukk.
- Catrine: I hue også, forresten. Jeg ser ikke en dritt uten briller.
har vannskrekk i svømmehallen. Og er veggepryd på alle fester.
- Birgit: Jeg er strålende fornøyd.
Jeg er ung.
Og det er jeg bare én gang.
Jeg tar ikke stilling.
Jeg føler ikke ansvar.
Og skulle jeg noen gang være så dum å uttale meg om et eller annet ...
- Catrine: Så er det heldigvis noen som stopper henne i tide.
Jeg er helt uforberedt.
Står her og føler meg helt tom.
Veit ikke hva jeg vil med noen ting.
Veit bare hva jeg ikke vil.
Og at jeg har latt meg lure.
- Birgit: Du er din egen lykkes smed.
- Karl: Du kan ikke stole på andre.
- Birgit: De er bare ute etter å ta rotta på deg.

Karl: Så, du får feie for din egen dør.

Birgit: Og mæle din egen kake.

Karl: Så det gjelds å skynde seg til mølla.

Birgit: Så du får først malt. Like barn leker best.

Karl: Og blod er tykkere enn vann.

Catrine: Det kan jo ikke stemme.

Birgit: Man kaster ikke med stein når man sitter i glasshus.

Catrine: Jeg har for lite å gjøre på. Det er det som er feilen.

Ungdoms-
leder. Hoi - hoi - hoi! At ungdomstiden er en opprørstid er helt naturlig. Generasjonskonflikter kjenner vi til fra tidenes morgen. Det gjelds bare å få dyttet dem inn på en masse tåpelige fritidsaktiviteter, så de slipper å tenke.

Catrine: De dummeste tar til takke med bordtennis og frimerkesamling. Så har vi discotequegruppen. Som utgjør størstedelen. Kjør løs med hard rock for full guffe.

Birgit: Den verste nøtten å knekke er den ungdommen som organiserer seg politiske. Men herre gud - de melder seg jo ut igjen.

Karl: Det er forferdelig anstrengende å være politisk radikal i dag, det er det.

Catrine: Ja, jeg holdt i tre uker. Så ble jeg ungdomsleder.

Karl: Det eneste jeg ber om er å få være i fred. Og jeg er drittlei av å høre på alle dem som forstår seg ihjel på mine problemer og sier de hadde det på samme måten selv. Det tror jeg helt sikkert. Spørsmålet er bare - hvorfor sviktet de? Hvorfor gjorde de ikke noe med det?

Birgit: Nei, vi har ingen utdanning som kan brukes til noe. Vi har ikke vært forlovet.

Catrine: Aldri vært gift. Har ikke tenkt å gifte oss heller.

Karl: Vi har ikke vært i militæret. Og vi vil ikke heller. Vi har ingen barn.

Birgit: Vi har aldri vært gravide.

Catrine: Så at vi stiller med semmert erfaringsmateriale er jo helt tydelig. 57 års intense studier om location av kjernefamilien blir jo som bagateller å regne i forhold til reelle livserfaringer. Derfor, mine damer og herrer, har vi sett oss nødsaget til å invitere en typisk kjernefamilie hit til forestillingen i kveld.

Scene 3: (3 dukker; mor, far og barnet bæres inn, plasseres på en benk.)

Møteleder: Ja, kanskje dere vil presentere dere selv?

Moren: Ja. Det er jo ikke da så veldig mye å presentere. - Dette er da ...

Faren: Ja, min kone og jeg synes det er forferdelig hyggelig å komme hit i kveld. Dette stykket skal jo handle om - så vidt jeg har forstått - det er jo klart at familien ...

Moren: Det er ikke det hun vil vite.

Faren: Hva er det hun vil vite da?

Moren: Ja, hun vil vite litt mer om hvordan vi er og sånn ...

Faren: Ja. Jeg er da kontormann ...

Moren: Det er ikke det heller. - Ja, jeg er da moren i denne familien, og da trebarnsmamma. De to eldste ville ikke være med hit i kveld, men vi er forferdelig glade for å være her. Det jeg skal snakke om er vel hvordan jeg opplever det å være mor i vårt samfunn i dag. Mødre har ...

Faren: Vi ble jo enige om at det med samfunnet skulle holdes utenfor.

Moren: Det er uunngåelig det - i dagen debatt.

Faren: Ja-a, men da vil jeg gjerne vite hva det er vi skal snakke om her?

Barnet: Du må spørre dem om et eller annet. Spør om hva som er fars hobby.

Møteleder: Ja, hva er det som er Deres hobby?

Faren: Jeg er - veldig opptatt av - musikk.

Møteleder: Da spiller De kanskje et instrument?

Faren: Nei.

Moren: Ja. Jeg er da mere opptatt av ting som toucher mer innpå litt ...

Møteleder: Ja. Tusen takk. Det tenker jeg holder, jeg. Tusen takk alle sammen.

Scene 4:

TV-vertinne: Godaften. Og velkommen til kveldens sending. Vi starter kveldens sending med 14. episode av «Familien på Brook Mansion». For dem som ikke så 13. episode, som gikk i reprise i dag morges, vil vi gi et kort resyme over det som er hendt til nå. Etter at Davids svigermor er død, blir hennes formue delt mellom de tre sønnene Andrew, Brian og Michael - med kjæleavnet Johnny. Brenda følte seg forsmådd og det var tilløp til dramatisk, men det ble unngått ved at David overførte en pantobligasjon pålydende et større beløp. Mye uvennskap og intriger ligger i luften i det vi endelig møter Mary-Ann fra New York, når hun stiger av flyet på Gatwick. Kveldens episode utspiller seg i Average Road, mens ekteparet slapper av foran TV, med kaffe og stikkelsbærterte.

**PERLEPORTEN om de frie teatergruppens liv – i VINDUET Nr. 2 – 1976;
skrevet av Birgit Christensen og Karl Hoff**

Nr. 2 – 30. årgang 1976 – pris kr. 15,00

vinduet

TEATERNUMMER

Arne Skoven intervjuer tre teaterfolk · Pierre Fränckel og Lars Björkman om dramatikerutdanning · Stig Strömholm om opphavsretten · Klaus Hagerup om Hålogaland Teater · Perleporten · Anders Bye; Teatret i teksten · Nils-Reinhardt Christensen; Omkring «Den store dagen» · Cecilie Loveid; Enakter · Sidsel Mørck · Arild Nyquist · Sigurd Høibeth · Lasse Tomte Inge-Lise Langfeldt

**Stjernedryss på Oslo Nye
500 000 til Liv Ullmann
Hvor ble det av statsstøtten til Perleporten?
Og hvorfor var ikke Aase Bye med på Øivind Berghs avskjedskonsert?**

AV PERLEPORTEN TEATERGRUPPE

I dette innlegget vil vi forsøke å gi et bilde av situasjonen for de uavhengige (frie) teatergruppene i Oslo. Utenfor Oslo kjenner vi bare til Theatri-teatret i Tøyberg. Det finnes få uavhengige grupper i Oslo som arbeider med teater på heltid. Det har foreløpig vært lite samarbeid og samling mellom gruppene. Det vi kan si noe om generelt, er den økonomiske situasjonen, arbeidsforholdene, spillemulighetene og distribusjonen. Vi bruker oss selv (Perleporten) som et eksempel på hvordan en uavhengig teatergruppe kan arbeide.

*Fritt gruppeteater er teater uten penger.
Teater uten penger er teater uten skuespillere.
Teater uten skuespillere er teater uten publikum.
Teater uten publikum er et tomt rom.
Et tomt rom er ikke et dårlig utgangspunkt.
– Hvis man har litt penger.*

Vi vil definere en uavhengig teatergruppe slik en gruppe mennesker som arbeider med teater på heltid og som ikke er tilknyttet noen institusjon eller organisasjon.

De første uavhengige gruppene i Skandinavia ble startet i slutten av sekstia. Det var stort sett skuespillere fra de etablerte teatre og de offentlige teaterskolene som dannet disse gruppene. Som eksempel kan vi nevne «Bandens» i København og «Fria Pro-Teatern» i Stockholm. Nå rekrutteres flesteparten av dem som danner uavhengige teatergrupper fra mange forskjellige miljøer. Det kan være mennesker med pedagogisk fagkunnskap, folk fra universitetene og andre med f.eks. interesse for drama og dans. Noen har sett muligheten i å benytte teater som politisk uttrykk- og kampmiddel. Hittil har dette i svært liten grad latt seg gjøre innenfor det etablerte teater. Dannelsen av uavhengige teatergrupper er naturligvis også en reaksjon på hvordan det etablerte teater er bygd opp – etter hierarkiske og autoritære mønstre.

Virksomheten til de uavhengige teatergruppene omfatter aksonteater, bakgårdsteater, gateeteater og oppsøkende teater. I Oslo er det ingen uavhengig gruppe som spiller stasjonært.

Gateeteater er tilfritt. Det blir sett på som «politisk» og «sløflig». Sliant spiller og innholdet holdes innenfor en ufarlig og såkalt almenn-akseptert ramme. Teatergruppen «Jordrotten» laget i desember et stille live jubelpill oppover Karl Johan. I kvartlet gikk øyeblikket ut på at de anså jula som kapitalismens årlige orgasme. Politiet var der på flekken og de ble raskt kjørt bort og arrestert.

Ingar Bergman sa til innledning foran en åpen prøve på *Til Dødsfus* på Dramaten i Stockholm: «Vi har diskutert hva vi trenger for å lage teater. Vi har kommet frem til at det er tre ting som trengs. Det er et teaterstykke, det er skuespillere og det er et publikum.» Han glemte en veldig viktig ting: penger.

Et av hovedproblemene til de uavhengige teatergruppene er dessverre noe så kjedelig som penger.

At vi ikke har penger, innebærer:

- at vi er nødt til å ta oss jobber ved siden av teaterarbeidet,
- at vi ikke har bil til transport når vi driver oppsøkende virksomhet,
- at vi ikke har lyd- eller lysutstyr,
- at vi ikke har rike lokale til å øve og spille i og at vi ikke får konsentert oss om arbeidet i den grad vi ønsker.

Howdan da stable en forestilling på beina? For å fasanisere det første stykket jobbet vi i Perleporten i hele fjor sommer. Samtidig skrev vi på stykket. Ved hjelp av spillematteknene har vi nå greidd å tilbakebetale det vi la ut til matetaler og utstyr. Det medvillende er at når vi nå går i gang med et nytt prosjekt, står vi igjen på helt bar bakke. Vi tror det er denne situasjonen

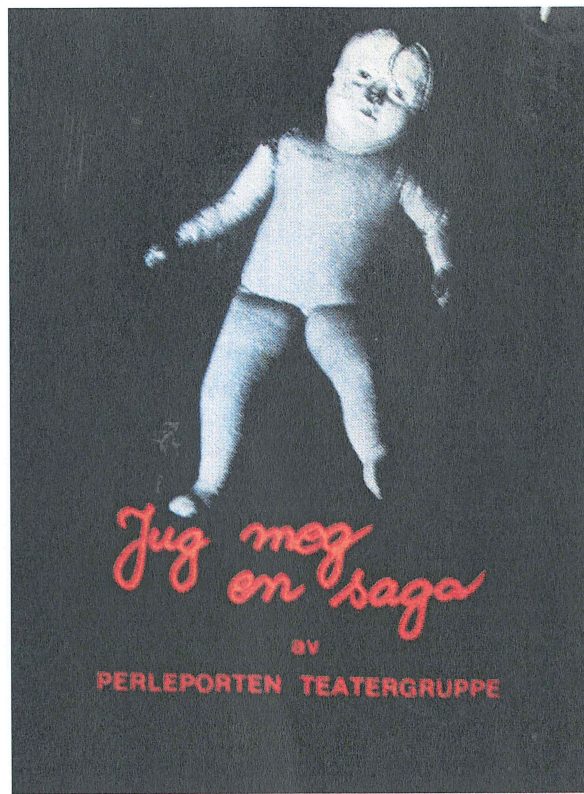
20

**Stjernedryss på
Oslo Nye
500000 til Liv
Ullmann
Hvor ble det av
statsstøtten til
Perleporten?
Og hvorfor var ikke
Aase Bye med på
Øivind Berghs
avskjedskonsert?**

Link til artikkel...

13. oktober 1976: – Høvikodden Kunstsenter i Bærum; urpremiere på vår andre produksjon:

“Jug meg en saga”

Manus ble skrevet av Birgit Christensen og Karl Hoff.

Forestillingen ble utarbeidet i fellesskap av skuespillerne:

Birgit Christensen, Karl Hoff, Karin Benan, Runar Bakken og Inge-Lise Langfeldt.

Scenografi og kostymer: Helge Braanen.

Plakat: Helge Braanen og Hege Paasche.

Musikk til forestillingen komponert av: Christian Eggen. Musikere: Edel Bjørhei og Tove Høibakk – klarinett, Per Barfoed Schuller – slagverk, og Bjørn Kjellemyr – bass.

Lydteknikker: Kjell Løklingholm.

Manusarbeidet begynte i mars '76. F.o.m. juni arbeidet vi med teksten og regien, i fellesskap, i prøvesal 1, i Oslo Amatorteatersenter, på Trafo på Tøyen i Oslo. De øvrige kunstnerne utarbeidet sine bidrag til oppsetningen på hver sin kant, og etter hvert ble alt samlet på Trafo, helt frem til de siste dagene intense prøver og siste justeringer i teater- og konsertsalen i Høvikodden kunstsenter.

Forestillingen fikk en positiv, men blandet mottagelse i pressen. Selv var vi av den oppfatning at en forestilling hele tiden er under utvikling i møtet med publikum, og det var naturlig for oss å ta kritikk og forestillings-erfaringene inn over oss, og vurdere hvordan vi best kunne få formidlet det vi hadde på hjertet; en fortløpende intern diskusjon i gruppa, som førte til at vi en søndag i januar 1977, på Scene 7 i Club 7 kunne presentere en strammere og noe forkortet utgave av stykket. Arbeidet bar frukter, følte vi. Grepet om tekst og regi fungerte nå slik vi hadde ønsket.

Etter disse første forestillingene på Høvikodden, og i Oslo, dro vi i februar '77 på turne i en lånt bil, med tilhenger. Turneen gikk til Skien, Arendal, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Notodden. Vi spilte både “Jug meg en saga” og “Knoll og Tott”; i alt 20 forestillinger på to og en halv uke. I Stavanger var vi invitert av Rogaland Teater ved teatersjef Ketil Bang-Hansen til å spille “Jug meg en saga” to kvelder på Intim-Scenen.

Deretter fulgte spredte “Jug meg en saga”-forestillinger i Østlandsområdet; Rådhus-teatret i Ås, Vestby Folkehøyskole, Panorama Kino i Eidsvoll, Hamar Lærerskole, Storsalen på Maihaugen Lillehammer – og innimellom disse; noen forestillinger i Oslo, bl.a. på Statens teaterskole.

Birgit Christen som PERSONEN i “Jug meg en saga”

Klipp fra presseomtale av “Jug meg en saga”:

I **Telemark Arbeiderblad** skrev “arab” – under overskriften: “Terapi for triste pølsespisere”:
“Jug meg en saga” er et stykke som spilles så direkte på publikum som jeg for min del aldri har opplevd. Perleporten har ikke bare laget en utrolig god tekst, men de spiller den så intenst og så trangt at reaksjonene hos publikum etter hvert går over i hverandre. Man ler voldsomt av burleske innfall og brutal ironi, men latteren rekker liksom ikke å legge seg før en befinner seg midt i en hjerteskjærende naken menneskelighet, og så ler en gudbedre av det også, enda en ikke vil.”

Karin Benan i “Jug meg en saga”

I **Arbeiderbladet** skrev Kjell Johanssen:

“Perleporten snur med andre ord tingene på hodet, så at man skulle tro at det famlende amatørmessige bevisst var en gjennomarbeidelse mot det perfektjonistiske. De juger så artistisk at publikum etter hvert tror mye er sant, og rene skolesetninger står plutselig og dirrer som Shawske åndfullheter. (...) Perleporten har vist, ikke minst med sin fjorårets oppsetning, at den ikke er noen hvilken som helst gruppe som leker teater, men tvert i mot har skaffet seg en profesjonell innsikt i tillegg til entusiasmen og idériksomheten. Det ville være meget beklagelig om en slik gruppe som arbeider bevisst og framtidsrettet ikke skulle få del i de kunstneriske utdelinger. Teatersalen på Høvikodden var mer enn sprengt av et usedvanlig lydhørt publikum. Begeistring var enorm.”

Runar Bakken og Karin Benan i “Jug meg en saga”.

I **Gateavisa** skrev Lasse Tømte, etter å ha sett stykket på Club 7:

“Deres anstendighet overfor stoffet er det som griper meg mest i “Jug meg en saga”. Når vold og sexspekulasjon skal fremstilles må det være vrient å unngå å bruke de samme tingene som suggererende effekter. Vold er vanskelig å beskrive uten samtidig å skildre. Perleporten har klart det. De har konsekvent unngått å spille på publikums fremmedgjøring. De skildrer den, og legger for dagen en ærlighet og en anstendighet som bringer enhver i forlegenhet.”

Karl Hoff, Runar Bakken, Inge-Lise Langfeldt og Karin Benan i “Jug meg en saga”.

I **Dagbladet** skrev Erik Pierstorff, etter å ha sett stykket for annen gang på Club 7:

“De enkelte skuespillere har funnet frem til ny kontakt med seg selv og hverandre. De fyller ut de enkelte situasjoner som klær de er trygge i – selv når de nesten ingen klær har på. I hva som var en skisse av en jente fra landet som ikke greide det i byen, gir Karin Benan oss nå et lite portrett – uten at forestillingen henfaller til naturalisme av den grunn. Noen ganger skifter den stil så lynraskt at bare det er en glede i seg selv. Skuespillerne ta hvite hanske på, og i en antydning gammeldags turdansk framsier de bildet av det stivnede, kjærlighetsløse seksualliv i et borgerlig ekteskap slik mange har det. Og plutselig blir ikke sammenhengene mellom vårt næringsliv og vårt følelsesliv, vår livsfølelse og vår aggresjon påtrengende – men fattbare. Og skremmende. Jeg kunne nesten ikke le. Men jeg moret meg kongelig – om De forstår.”

Runar Bakken og Birgit Christensen i “Jug meg en saga”.

Utdrag fra: «Jug meg en saga»

Side 3:

(Denne scenen er ikke stedsbestemt. Personen kommer inn; bak, midt på scenen. Hun bærer på en stor kasse som er påmalt: «Fossdal Våpenfabrikk». Hun setter fra seg kassen på venstre side av scenen og går frem, midt på scenen.)

Personen: Ja! Men jeg elsker Fossdal.
Jeg elsker dette stedet.
Det er én altoverveiende grunn:
Terrenget.
Amerikanerne og fabrikkens sikrer våre liv
og vårt levebrød.
Denne bygda hadde ingen fremtid.
Vi måtte være realistiske.
Det lå ingen fremtid i de småbrukene.
Ja! Vi lever av en våpenfabrikk.
Meningen var våpen til sport og jakt.
Det er ikke stort nok marked for det.
Det meste er våpendeler til allierte land.
Ingen her i bygda tenker på det.
Det er politikk, det.

Det viktigste for oss er smør på brødet
og fottøy til bygdas barn.
Dere lager problemer.
Vi har løst våre.
Hverken mer eller mindre har foregått her i Fossdal.
Ti minutter fra sentrum -
Norges lengste KNA-bane.
Skole for de skolemodne.
Korpset kommer hjem med
medaljer fra Haderslev.
Menighetsarbeid for de troende.
Bingo for de enslige.
Lunsj på hotellet.
Sykehus for de sårede.

Side 8:

(Torill Hagan, 17 år, kommer inn fra høyre side. Hun er på hybelen sin i Oslo.)

Torill: Kjære alle sammen.
Stearinlyset brenner. Skal jeg besøke noen venner?
Jeg tror jeg blir hjemme i kveld.
Listen to your heart baby, toner frem fra hjørnet.
Jeg har kommet gjennom femte leksjon.
Har gjort det så koselig her, kan dere tro.
Lots of love - Yours Torill.
Kjære dere.
Jeg savner dere litt.
Dumt dere ikke er her -
så kunne jeg vist dere de gatene jeg liker å gå.
Hilsen meg.

Kjære dere.
En hegg en benk et sted i fred.
Mor og far, dette er mitt yndlingssted.
En plass helt for meg selv
hvor jeg hver lørdagskveld
i en bortgjemt krok
koser meg med en bok.
Kjærlig hilsen Torill.

Kjære alle sammen.
Tilbake på hybelen.
Sender en hilsen.
Hils til alle hjemme i Fossdal.
Torill.

(Det følgende er en telefonsamtale mellom Torill og hennes foreldre. Foreldrenes stemmer over høyttaleranlegget.)

Fru Hagan: Ja, hallo. Det er hos Hagan.

Torill: Ja - hei mamma.

Fru Hagan: Å, er det deg Torill. Hvordan har du det?

Torill: Eh - jo. Har dere fått pakken jeg sendte oppover?

Fru Hagan: Jada. Jeg var på posthuset. Du kan bare beholde de pengene som ble til overs.

Torill: Fint.

Fru Hagan: Snakk litt høyere. Jeg hører deg nesten ikke. Er du ikke helt bra?

Torill: Jo.

Fru Hagan: Det er så koselig å høre stemmen din. *(Stille.)* Torill, Torill - er du der?

Torill: Mamma - jeg vet ikke hva jeg skal gjøre.

Fru Hagan: Torill, er det noe galt?

Torill: Alt jeg gjør blir bare galt. Jeg greier ingen ting. Jeg har det så fælt.

Fru Hagan: Ja, men Torill - nå må du ikke ta sånn på vei. Du gjør deg selv bare vondt med det.

Torill: Men det er sant mamma. Det er sant.

Fru Hagan: Kommer du deg ikke litt ut, da? Det kurset som ...

Torill: Jeg har ikke overskudd til å gjøre noen ting. Og så har jeg ikke noen penger.

Fru Hagan: Du tjener jo over tusen kroner i måneden i salongen ...

Torill: Jeg sitter alene kveld etter kveld etter kveld på den forferdelige hybelen. Jeg har jo ingen venner her jo. Det er ikke noe trivelig i frisørsalongen heller. Jeg kommer dit, og går der - og slaver. Og så er det så varmt der hele tiden. Jeg går på kino alene nesten hver kveld. For å ha noe å gjøre. Nå har jeg sluttet på det engelskkurset også.

Fru Hagan: Ja, men det gjør jo ikke noe, hvis det var kjedelig det kurset ...

Torill: Det er ikke det eller det eller det. Skjønnere du ikke at alt låser seg for meg. Jeg er så utrygg.

Fru Hagan: Du må ikke tenke sånn. Det gjør jo ingen ting - hvis det var kjedelig, det kurset.

Torill: Det var en gutt på det kurset. Og nå føler jeg meg så dum.

Fru Hagan: Hva er det for noe?

Torill: Han spurte om jeg ville være med ham ut. Jeg sa ja. Men jeg turte ikke gå dit. Jeg liker ham innmari godt. Han heter Erik.

Fru Hagan: Ja, men Torill - det er sånn det er. Hør her jenta mi, du har hele livet foran deg.

Torill: Det er tull mamma. Du vet at det er tull det du sier nå. Det er nå jeg er på ræva.

Jeg føler meg som en dritt. Det er ingen som forstår meg. Jeg har jo ingen å snakke med.

Fru Hagan: Torill, pappa vil snakke litt med deg.

Torill: Nei, men mamma jeg vil ikke.

Hagan: Hallo Torill. Det er pappa. Jeg skjønner på mamma at du ikke har det helt godt. Det er ikke lett å bo alene. Og det er vanskelig å bli voksen. Du skjønner det nå.

Torill: Det er ikke det det dreier seg om. Du vet ikke noe om det her. Jeg er ...

Hagan: Vi kan ikke snakke nå. Det er dyrt å ringe, Torill.

Torill: Er du helt sprø.

Hagan: Hør her. Nå foreslår jeg at du går rett hjem og i seng. Du kan komme oppover i helga - så kan vi snakke om dette her.

Torill: Jeg er så redd. Jeg vil snakke med mamma.

Hagan: Nei, mamma kan ikke det nå, Torill.

Torill: Hvorfor kan hun ikke det? Jeg forlanger ...

Hagan: Nei, men mamma kan ikke det nå.

Torill: Hvorfor kan hun ikke det?

Hagan: Mamma gråter, Torill. - Nå tar du det med ro, jenta mi. Og så sees vi til helga. *(Torill begynner å gå mot høyre; ut.)*
Torill? - Torill? - Torill -

Side 24:

Personen: Snakk ikke til meg om å være realistisk.
Jeg har tenkt.
Jeg står og lager maskingevær.
Det finnes ikke noe annet arbeid her.

Side 25:

Personen: Det er klart jeg kan ta meg en tur i marka - opp i fjellet.
Jeg har både tid og penger til det, jeg.
Alle kan jo det.
Hvis de har lyst til det - men jeg har jo ikke lyst!

Side 26:

Personen: Hadde det ikke vært for at dette er et teaterstykke så hadde ikke Jon Bryni sagt det han kommer til å si nå.

Tenke det, ja.
Tenke det ut, nei.

Jon: Jeg kjenner ikke Torill.
Jeg kjenner ikke dere.
Men, noen ganger, når jeg ler, så sier Torill at jeg ler så rart.
Jeg skjønner godt at hun sier det.
Jeg er liksom aldri ordentlig glad.

Når Torill og jeg for eksempel skal på skytterlagsfest,
så har jeg lyst til å gå dit og synes at det er hyggelig,
men når jeg kommer dit, så kunne jeg like gjerne ha blitt hjemme.

Jeg vet ikke jeg, men det er så rart, for noen ganger så synes jeg
at alt er helt allright og at det er bra,
men så kan jeg plutselig bli helt utafør og nedfor
og så blir jeg fly forbanna.

Det er så slitsomt.

En ting er å stå og prate her nå -
men det er en helt annen ting å komme hjem i leiligheten
sammen med Torill.
Da er alt helt annerledes.
Kanke prate sånn jeg da.

Torill og jeg er jo helt alene.
Og hvor kan vi få hjelp hen?

Personen: Har dere forsøkt hos Politiet?

TEATERSENTRUM DANNES:

Det var på denne tiden **TEATERSENTRUM** tok form og ble dannet; en felles interesseorganisasjon for de fire teater- og ballettgruppene i Norge, inspirert av tilsvarende organisasjoner i Sverige og Danmark. De første møtene ble holdt på TRAFO på Tøyen, og Perleporten tok del i dette arbeidet. Vi hadde jo selv, syntes vi, allerede kjempet *lenge* for å få økonomisk støtte, til drift og turne, fra Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og andre, noe som bl.a. også medførte en viss debatt i Aftenposten og Arbeiderbladet.

I februar 1997 ble Teatersentrum stiftet. Blant de gruppene / kompaniene som stiftet organisasjonen, var Collage Dansekompani, Danseloftet, Dukketeaterverkstedet, Filiokus Teatret, Fri Ballett, Grenland Friteater, Høvik Ballett, Musidra, Perleporten Teatergruppe, Saltkompagniet, Teater 4, Teatret Rundt-Omkring, Thesbiteatret og Tramteatret.

Se – les;

Artikkelen “Danse- og Teatersentrum 30 år” – i STIKKORDET - Nr. – 2007.
Utgitt av Norsk Skuespillerforbund:

BJØRNEBOE-AKSJONEN

Nationaltheatret – 12. mars 1977

Den 9. mai 1976 ble Jens Bjørneboe funnet død i sitt hjem på Veierland, 56 år gammel. Åtte dager tidligere kom noen gode venner av meg, *Karl Hoff*, over en ensom og nedbrutt Bjørneboe på Valka – Valkyrjen Restaurant, på Majorstuen. De inviterte ham med på vår felles 1.mai-feiring, hjemme hos min samboer Helge Braanen og meg, i Teatergaten 11. Bjørneboe satte åpenbart stor pris på dette, også fordi han kjente noen av oss fra før. Vi forsøkte så godt vi kunne å skape en trygg stemning rundt ham. Det gikk bra, og vi hadde en stor kveld sammen. Han overnattet i egen seng på verkstedet til Helge. Og Bjørneboe, Helge og jeg hadde en lang og rolig dagen derpå sammen. Om kvelden gikk vi ut på Håndverkeren og spiste rekesmørbrød og drakk tørr hvitvin. Vi var hans gjester. Han hygget seg, og vi tilbød ham å få bli hos oss lenger, dersom han ønsket det, eller trengte det. Han ble til neste morgen. Han forklarte at han måtte ordne noe for en ung mann, ute i Bærum et sted. Jeg fulgte ham til drosjen, og noe av det siste han sa var; «Hvis du noen gang kommer i en situasjon der du har valget mellom å sloss, i verste fall å drepe, og å flykte - så ta bena fatt. Løp. Kom deg vekk. Det motsatte er overhodet ikke bryet verdt.»

Blant oss frihetlige sosialister og anarkister i Oslo på denne tiden var han høyt aktet og elsket både som romanforfatter, essayist, poet og dramatiker, og som menneske. Jeg tror det er riktig å si at vi opplevde han både som vårt eget talerør, som en støtte, som en inspirasjonskraft, ja, som en bærende bjelke i det usynlige men levende «huset», som vi definerte som vårt fellesskap og vårt liv. Vi hadde lest hans bøker og sett, lest, lest om eller hørt om alle hans skuespill; «Til lykke med dagen» på Oslo Nye Teater i 1965, Odin Teatrets produksjon av «Fugleelskerne»; «Ornitofilene» i Fredrikstad samme år. I 1966 «Fugleelskerne» og i 1969 «Semmelweiss» på Nationaltheatret, og «Tilfellet Torgersen» på Scene 7, i Club 7 i 1973, og «Dongry» på samme teater året etter. Vi var på det rene med hvilken kamp Bjørneboe hadde kjempet for å få sine stykker satt opp i de «store» teaterinstitusjonene, og da Nationaltheatret i mars året etter hans død satte opp det de kalte en Bjørneboe-collage «Jeg tar meg den frihet», var vi en gruppe mennesker, blant dem Perleporten Teatergruppe, som gikk sammen om å markere vår avstand til det vi opplevde som respektløshet overfor Jens Bjørneboe. Vi tok oss den frihet, vi unnlot ikke å gjøre skandale i Christiania Theater, ved denne anledning. Forestillingen hadde premiere lørdag 12. mars 1977 på Amfiscenen på Nationaltheatret, og et stykke ut i forestilling; i det skuespiller Henki Kolstad begynte sin fremføring av diktet «Ungdommens råskap», blåste én av oss i en medbrakt fløyte, og Anna-Sophie Langfeldt reiste seg opp. Teatersjef Arild Brinchmann, fikk roet gemyttene på scenen og i salen. Han slo på arbeidslyset. Det var helt stille. Det vibrerte nerver i alle retninger i teaterrommet. Anna-Sophie leste rolig, med sin modne milde stemme, manifestet;

«Vi, her fra salen, må be om å få ordet.

Her er vi det teaterlivs flaggskip som er hovedansvarlig for at Jens Bjørneboe sluttet å skrive dramatik. Det spiller ingen rolle hvilke av forfatterens tekster som spilles her. Bjørneboe har selv beskrevet hvorledes han ble utstøtt av teaterlivet, og hvordan gjentatte refusjoner tvang ham til å måtte omarbeide skuespillene sine til romaner. I «Norge, mitt Norge» skriver han: «Hvis en norsk forfatter skriver et spillbart stykke, blir det innen teaterkretser mottatt med samme rådløse fortvilelse som en familieskandale, det er som om familiens fattige niese plutselig har fått barn.»

Nå da Jens Bjørneboe ikke lenger kan forsvare seg er han god nok, og kan gjøres ufarlig nok, av dem som har makten i kulturlivet. Det er først når døden inntreffer at det er duket for den virkelige utbytting av produktive mennesker. Nå kan kulturautoritetene bruke Jens Bjørneboe. Autoriteter som han viet hele sitt liv til å sloss i mot. Fråtsingen og likskjendingen er i gang for fullt. Jens Bjørneboe lærte oss at dette ville skje. Vi siterer: «... legalisert, skamløst massetyveri av temaer og ideer fra dem som var potente nok til å finne på den slags ting selv. Når kunstneren godt og vel er død, og et tekkelig tidsrom passert, tilhører verdenskunsten i sin helhet utelukkende spekulantene. Det dreier seg om en skamløs provokasjon overfor alt seriøst kulturliv i sin bekjennelse til makten.»

Som sagt; vi hadde regnet med at dette ville skje. Men vi hadde ikke regnet med at det ville skje så raskt og respektløst.

Arbeidet med å skape en myte om Jens Bjørneboe er i gang. Han skal plasseres i et kulturlandskap og gjøres til en nasjonalhelligdom, som ikke skal representere noen fare for det formyndermennesket han ville til livs. «Kan De fatte og begripe / hvor de har sin råskap fra?»

Hvis dere lurere på hvem vi er som sier dette, så er vi en gruppe anarkister. Hvis dere lurere på hva anarkisme er, så les Jens Bjørneboe.

Når vi nå går, oppfordrer vi alle dere som er her til å gjøre det samme.»

Vi reiste oss, og gikk ut av teaterrommet i samlet flokk. Så vidt jeg kan huske var det ingen andre enn oss som gjorde det. Jeg er ikke helt sikker på dette, men jeg tror det.

Tirsdag den 15. mars skrev teateranmelder (dramaturg på Nationaltheatret 1971-1975) Erik Pierstorff, på side 5 i Dagbladet:

Anarkistene i teatret

Anarkist-demonstrasjonen mot Nationaltheatrets premiere på Bjørneboe-collagen «Jeg tar meg den frihet», var en veldig passende demonstrasjon.

Jeg ser bort fra det henrykkende i at det overhodet er noen som er anarkister i våre dager - man trodde de hadde forsvunnet med de storhertuger på Balkan som de pleide å kaste bomber på før i verden. Men der kommer de altså, på premiere blant borgerskapet, leser opp sitt manifest og forlater forestillingen i god orden. Ikke noe rart i at teatersjefen får arbeidslys satt på - slik at demonstrantene både kan se bedre og bli sett, og etter forestillingen sier seg fornøyd med demonstrasjonen: Den var i Bjørneboes ånd, og viser ikke en slik demonstrasjon nettopp teatrets vitalitet?

Det var som om han skulle ha bestilt den - eller som om anarkistene hadde kastet glans over premiøren ved sitt nærvær.

Hva anarkistene egentlig ville si med sin demonstrasjon, tok teatersjefen tydeligvis ikke inn over seg, og det kan man meget godt forstå. For det var så grotesk og overdrevet at det bare fortjener å forties.

Når vi overhodet tar det opp her, er det fordi manifestet - tross den urbane form det ble presentert i - inneholder beskyldninger av en ganske perfid karakter. Nationaltheatret gjøres nemlig «hovedansvarlig for at Jens Bjørneboe sluttet å skrive dramatikk».

For dette presenteres det ingen evidens. Det finnes nemlig ingen.

Jens Bjørneboe, om hvem man etter min oppfatning bør ha lov til å si at han var mindre fremragende som dramatiker enn som prosaist og poet, skrev i alle fall to skuespill som kunne fortjene oppførelse. «Fugleelskerne» og «Semmelweiss». Begge ble oppført av Nationaltheatret i omsorgsfulle produksjoner hvor intet var spart.

«Amputasjon» ble også vist av en svensk teatergruppe.

Om det som ellers ble innlevert fra Jens Bjørneboe til Nationaltheatret, mener jeg å vite at det hadde en fragmentarisk og lite gjennomarbeidet form som ikke gjorde det egnet til fremførelse uten en vidtgående omarbeidelse. Og kom spørsmålet inn på det, var ikke alltid Bjørneboe så lett å ha med å gjøre.

Dette er det litt vanskelig for Nationaltheatrets ledelse gjennom det siste ti-året å si i den foreliggende situasjon. Derfor er det nokså lettvis for anarkistene å komme med løse påstander.

Hvem er så disse anarkistene? - Blant annet er de teatergruppen «Perleporten», hvilket gjør meg betenkt.

«Perleporten» er et av de viktigste initiativ som er tatt i norsk teater på mange år. Jeg har sagt det ved flere anledninger. Jeg sier det gjerne igjen. Men jeg finner det ytterst betenkelig når «Perleporten» møter opp på premièren til et annet teater, avbryter forestillingen, kommer med overdrevne og grunnløse beskyldninger mot vedkommende teater, skjeller den pågående forestilling ut med ord som «likskjending», «fråtsing» og «råskap» og oppfordrer publikum til å forlate salen.

Nei - det er som jeg sa; man kan ikke ta det alvorlig.

Men det er altså en del av oss som gjerne vil ta «Perleporten» alvorlig. Og det oppnår vi best om «Perleporten» konsentrerer seg om å spille sine egen - utmerkete - forestillinger og lar andre konsentrere seg om sine.

Vi vil gjerne at «Perleporten» skal få et profesjonelt grunnlag å arbeide på. Da bør de begynne med å innta en profesjonell holdning.

Noen dager senere trykket Dagbladet vårt - Perleporten Teatergruppes - svar på Erik Pierstorffs innlegg. Redaksjonen ga innlegget overskriften:

Omfavnelsen av en død opposisjonell

Erik Pierstorff er betenkt over at de menneskene som utgjør Perleporten teatergruppe var med på aksjonen i Nationaltheatret lørdag den 12. ds. Etter teateranmelderens innlegg i denne avisen tirsdag 15. ds. finner vi det nødvendig å svare. Dette opplever vi som veldig vanskelig av to grunner.

Alle vet at Erik Pierstorffs goodwill og beundring for det vi har gjort med teater er noe vi i Perleporten er avhengige av økonomisk. Hans ja-stempel på oss kan bety at vi kan overleve. Vi er underlagt kulturautoritetenes ros og ris. Det er som å sitte på skolebenken igjen. Pierstorffs uttalelser kjennes som trusler; hvis dere nå ikke er snille - så.... Det er slitsomt ikke å ta hensyn til dette. En mer avgjørende grunn til at vi synes det er vanskelig å svare, er at Pierstorff og vi snakker ut i fra to vidt forskjellige virkelighetsoppfatninger. Redselen for å bli misforstått og feiltolket er helt begrunnet fra vår side - det var det Pierstorff gjorde med aksjonen. Han beskrev den som en «passende» demonstrasjon, og samtidig «så grotesk og overdrevet at den bare fortjener å forties». Kjære Erik Pierstorff, hører du ikke hva du selv sier?

Ser du ikke sammenhengen mellom dine uttalelser om aksjonen og dens innhold, og den behandling Jens Bjørneboe ble utsatt for gjennom en årrekke?

Når Pierstorff sier at vi anklager Nationaltheatret for å ha hovedansvaret for at Jens Bjørneboe sluttet å skrive dramatikk, overser han en viktig nyanse i manifestet. Det er det etablerte teaterliv som er hovedansvarlig, ikke et enkelt teater. Nationaltheatret er dette teatrets flaggskip og helhetsbildet blir ikke særlig forandret av at de har oppført to av Bjørneboes skuespill. Det dreier seg om er

teaterlivets generelle holdning til en forfatter som ville arbeide med dramatikk. Det dreier seg om et teaterlivs forbrukerforhold til Bjørneboes forfatterskap, og aldri om et reelt politisk engasjement på forfatterens premisser. Dette kommer blant annet frem i et intervju med Magne Bleness i teatrets programtidsskrift.

(Det følgende, i kursiv, ble ikke trykket i avisen, men jeg tar med hele svaret her:) Intervjueren spør: «Politisk var han anarkist. Hvordan kommer dette frem (i forestillingen)?» - «Viktig er et foredrag om litteratur og virkelighet, hvor han definerer skjønnlitteraturens funksjon. Han beskriver de grupper som forlanger at den sanne skjønnlitteratur skal være upolitisk, og de ytre venstregrupper som hevder at kun den politiske skjønnlitteraturen er sann. Opp mot dette setter Bjørneboe en ytre og en indre virkelighet, som hverken de blå eller de røde kan fornekte. Skjønnlitteraturens oppgave er å skildre møtet mellom disse to virkeligheter, hevder han. Bjørneboe er den sanne individualist og vil ikke la seg ta til inntekt for neon grupper. Han forbrente nettopp i kraft av at han sto alene på skansene.»

Bleness benytter seg av Bjørneboes uttalelser fra «Politi og anarki». Når *dette* er svaret på hvordan Bjørneboe som anarkist kommer frem i stykket, viser det Bleness' hårreisende mangel på innsikt i Bjørneboe tankebaner. Hans manglende oversikt og evne til å se sammenhenger er et av kjennetegnene på en reaksjonær holdning. Opp mot Bleness' uttalelse kan vi sette både «Anarkismen som fremtid», (som ble gjengitt i avisen 15.3.), og det foredrag han henviser til; «Litteratur og virkelighet», så skjønner man at Bleness er ute på dypt vann.

Det som ble sagt i manifestet fortjente å sies. Når det en gang for alle var sagt, og motstanden mot forestillingen var manifestert, hadde ikke vi tenkt å mase mer med det. Når aksjonen vies så mye plass på kultursidene, sier det litt om den etablerte kulturens behov for sensasjoner. De sensasjonene angår ikke oss.

Men vi må svare når de gir Pierstorff påskudd til å vifte med en moralsk pekefinger, og fortelle oss hva vi skal mene og hvordan vi skal forholde oss til teater. Han vil at Perleporten skal konsentrere seg om sine egne forestillinger, og de andre om sine. Han forstår ikke at det er umulig for oss å godta den etablerte kulturen, og samtidig ta oss selv alvorlig.

Når vi jobber med teater er det en form for revolusjonær praksis, hvor vi kan sammenfatte samfunnet rundt oss og våre egne liv, for å forandre på begge deler.

Vi lever i en verden hvor systemet står i negasjon til all livsutfoldelse og all kjærlighet. Et teknokratisk-kapitalistisk velstandshelvete hvor alt som er levende asfalteres for fote. Et samfunn som tvinger andre verdensdeler til å sulte, for at vi skal få lov til å ete oss i hjel, mens krigsmaskinenes sprengstoffbeholdning øker og øker. Og mens dette skjer omgis vi med fordummelse på alle kanter. Vi oppdras til fornedrelse. Fratvinges all selvrespekt. Vi umyndiggjøres og knebles helt fra fødselen.

Det går ikke an å velge om teatret skal bekrefte det bestående, eller forandre den virkelighet som omgir oss og tapper oss for livskraft.

Perleporten Teatergruppe ble startet ut fra en visjon om et annet og bedre samfunn; ut fra en opplevelse av at vi kan leve et annerledes liv. Det eneste kulturlivet vi kan ta alvorlig er den revolusjonære kulturen som arbeider for å få samfunnsvraket i graven, uten at vi selv følger samme vei. Denne revolusjonære aktiviteten omfatter både den ytre og den indre virkeligheten som møtes i våre liv. Ved å spille våre liv ut på en scene kan vi kartlegge de undertrykkelsesmekanismer som former oss. Det er dette vi vil med teater. Alt annet ser vi som konserverende og virkelighetsfjernt.

At vi deltok i aksjonen på Amfiscenen er en del av vår politiske virksomhet, og kan ikke sees isolert fra vårt teaterengasjement.

Vi i Perleporten teatergruppe kan ikke utelukkende respektere teaterfolk på et faglig grunnlag. Det er ideene og tankene bak som betyr noe. Når vi aksjonerer på Amfiscenen retter ikke aksjonen seg bare mot Nationalteatret, men mot hele det etablerte kulturlivets holdningsløse og sentimentale omfavnelser av en død opposisjonell. Dette har skjedd flere. Det er et paradoks når borgerskapets herrer i grå flanell reiser seg i parkett og applauderer en Brecht-premiere!

Tilbake til Pierstorff. Alle «perfide» beskyldninger i manifestet, som det i følge Pierstorff ikke finnes «evidens» for, er dokumentert av Bjørneboe i hans essaysamlinger. Vi anbefaler spesielt å lese essayet «'Fuglelskerne' og Den Internasjonale Teaterfestival i Venezia» - sitat: «Min egen forbindelse med norsk teater er helt igjennom typisk; den har vært kortvarig og overflatisk, og den kan ansees som avsluttet i dag.» (1967).

Nå er arbeidet med å skape en Bjørneboe-myte i full gang. Han skal gjøres til en nasjonalhelligdom og en autoritet. Han brukte sitt liv til å bekjempe autoriteter.

Kyss og klem fra PERLEPORTEN TEATERGRUPPE.

Runar, Karin, Birgit og Karl – nesten hele Perleporten, i en pause på Trafo, Tøyen, Oslo 1976.

1. februar 1978: – Panorama Kino i Eidsvoll; urpremiere på vår tredje produksjon:

“Klassebilde”

Manus ble skrevet av Birgit Christensen og Runar Bakken.

Forestillingen ble utarbeidet i fellesskap av skuespillerne:

Runar Bakken, Karin Benan, Birgit Christensen og Karl Hoff.

Stemmer på lydbånd: Maja Lise Rønneberg Rygg og Kjell Vesje.

Karl Marx, på telefon: Per-Bjarne Johnsen, som også hjalp oss med regien.

Scenografi og kostymer: Helge Braanen og Sven Erik Haug.

Plakat: Sven Erik Haug.

Musikkinnslagene av Erik Satie ble, på ABC Teatret i Oslo, spilt av Christian Eggen.

Karin, Karl, Birgit og Runar i åpningsbildet av “Klassebildet”

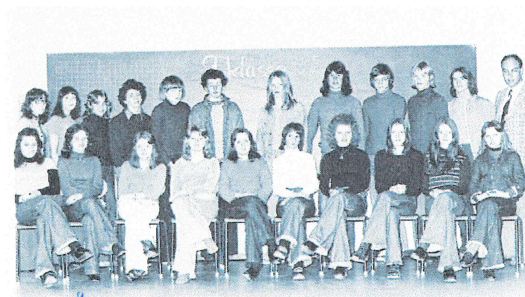
I **DAGBLADET** skrev Erik Pierstorff 3.2.1978: under overskriften **“Reven har en lang fot”**:

“Slik jeg opplever forestillingen, skyldes dette at gruppen i alt for høy grad er kommet til å dyrke sin egenart. Den er ganske visst unik, og i sin lavmælte sceniske suggesjonskraft unnlot den heller ikke å gjøre sin virkning på et lite og til dels svært ungdommelig publikum i kinoen Panorama: Vi følte som før at vi var i nærvær av en gruppe hvis kunstneriske flamme brente ren og klar. Men nå varmet den ikke.

Var den blitt for ren? – Teatret er et vulgært sted. Folk skal komme rett inn fra en gate og skjønne hva som foregår. Brecht visste om det, og kunne la de støyende løyer bane vei for det poetiske, som nettopp Hålogaland Teater viste med sin «Krittring» i Tromsø i helgen.

«Klassebildet» – en tekst «Perleporten» samlet har avstedkommet – er om jeg så må si den motsatte teatrale ytterlighet fra Hålogalandforestillingen. Det er noe betegnende i at «Klassebildet» begynner med Bach – en Brandenburgerkonsert som de spiller. – Det vil selvfølgelig si at de ikke spiller den. Musikken er på plate, men tre av dem gjør spillebevegelser. En dirigerer. Så stopper musikken. – Vi kan ikke spille, sier Karl Hoff, som dere ser...

En skjebnesvanger åpningsreplikk, kan man si, om den altså ikke hadde vist seg totalt ugrunnet: Hoff, Karin Benan, Birgit Christensen og Runar Bakken *kan* spille. Det visste vi fra før. La gå at spillestilen i denne forestillingen i visse passasjer kan bli utpenslet til det manierte – likevel merker vi at de vet hvordan. Jeg tror det er «hvorfor» de har tapt av syne.”

I **ARBEIDERBLADET** skrev Kjell Chr. Johansen 1. april 1978 under overskriften **“Perleporten i ABC-teatret: På vei mot en frihet”**:

“(…) De har skapt liv og bevegelse bak ordene her og, ofte mer bevisst liv enn vi opplever det på institusjonsteatrene, og slett ikke stivnet i tidligere form. Enkelte scener er befriende morsomme. Idéene mange, og flere av dem gode; et avslørende lite sukk til hovedpoenget også: Tenk om alle sa hva de ville ha sagt. Det ville ikke gå. Det ville heller ikke gå med et annet samfunn, ikke i dette samfunnet her.

De fire menneskene er ikke lykkelige, de ser sin egen situasjon, antydningene er nok til å ane tragedien til politimannen som søker trygghet, det utilfreds hos lærerinnen som bare må tenke det andre har tenkt før henne, portøren som drømmer om å spille lege, reklamekvinnen som ikke kan få nok av opplevelser. Egentlig har de sin frihet alle fire, noe av det eneste de ikke har felles. Men klarer de å bruke den?

“(…) De fire aktørene var gnistrende opplagt og scoret stort bare på iveren. Ikke at den bør temmes, den er halve sjarmen; det finnes vel ikke en gruppe her i landet som går mer inn for teatret sitt enda de meget knapt kan leve av det. Alene gjør de alt av det en ellers diger stab sysler med, på ABC-teatret diskuterer de med publikum så lenge publikum orker, og etterpå vasker de selv hele teatret. Opp tidlig neste morgen for å selge billetter. Det er sånt man kaller tæl, og det er ikke tvil om at den smitter på publikum.”

GATEAVISA trykket to omtaler samtidig – én JA og én NEI-anmeldelse, her ingressene:

JA – av Christian Vennerød:

“2 og 2 er fire – eller er det ikke det mon tro??” åpner Perleporten med å spørre seg selv i sitt stykke “Klassebilde” som nettopp har hatt premiere og som er mer Perleportsk enn noensinne. Og tilskueren blir presset til å stille seg selv spørsmål hele tiden under stykket: Hva er sant og hva er løgn? Hva er drøm og hva er virkelighet? Kan vi leve i denne virkeligheten – eller bare eksistere? Hva kan jeg gjøre for å forandre virkeligheten?”

NEI – av Lasse Tømte:

“Perleporten teatergruppe har to gnistrende klare og utmerkede oppsetninger bak seg. I tillegg har de vært en foregangsgruppe for anarkistisk teater og livspraksis. Når de annonserer et nytt stykke har man lov til å vente seg noe av dem. Premieren på Eidvold kino av “Klassebilde” svarte ikke til noen forventninger. Det var flaut, banalt, humørløst og tåkeleggende – i grunnen bar en skuldertrekning verdt. Alle har lov til å mislykkes en gang uten å bli skutt for det.”

I **AFTENPOSTEN** skrev Carl Henrik Grøndahl, 1.4. – mot slutten av sin anmeldelse “**Talent trenger nødhjelp**”: “Derfor er det mye som tyder på at Perleporten bør søke nødhjelp hos en pennefører som kan gi dramatisk liv til det gruppen er opptatt av å få sagt. Vanskelig kan det heller ikke være å alliere seg med en instruktør med talent for å overføre meninger fra papir til scene – og sans for å disiplinere og utvikle skuespillerne. Hvis ikke det skjer, tyder mye på at Perleporten kommer til å lære nok så brutalt at «100% demokrati» er tøv når det gjelder teater – og at «talentet» finnes.

En debattrunde om TEATERKRITIKK fulgte i Oslopressen:

**“Å SKRIVE AT DET ER MENIGHETEN SOM KLAPPER
PÅ VÅRE FORESTILLINGER ER EN UNDERVURDERING AV PUBLIKUM.”
– “VI DØMMER IKKE, VI INFORMERER”**

Vi hadde leid ABC-Teatret på St. Olavs plass i Oslo, og svært mye stod på spill for oss. Unge, selvsikre og overmodige som vi var, følte vi at pressen/kritikerne motarbeidet oss. Det viste seg, heldigvis, at mange tok til motmæle mot de negative omtalene, i brev/innlegg til redaksjonene. Det gjorde vi selv også, i **DAGBLADET** noen dager etter Pierstorffs og Grøndahls kritikker; under overskriften “**Perleporten tar igjen**” – [link til innlegget](#) – Samtidig intervjuet Dagbladjournalist Tone Solberg tre teaterkritikere om deres arbeid, maktposisjon og kriteriene de la til grunn for sitt arbeid. Under overskriften “**VI DØMMER IKKE, VI INFORMERER**” redegjorde Jo Ørjasæter fra **NATIONEN**, Erik Pierstorff fra **DAGBLADET** og Bengt Calmeyer fra **ARBEIDERBLADET** kort for sitt syn på disse spørsmål. – [link til innlegget](#) – **DAGBLADET**/Tone Solberg fulgte opp “saken” ved å intervju Birgit og Karl, under overskriften; “**Kollisjon mellom teaterkritikerne og de frie**

grupper: – Kulturinformasjon er politikk, hvor står kritikerne politisk?” – link til innlegget –
Og i AFTENPOSTEN ble Runar Bakken og Per-Bjarne Johnsen intervjuet 5.4.78. av Anne Mari Waagaard. Under overskriften “Lar seg ikke velte av anmelderstorm” – link til innlegget –

Til tross for økonomisk underskudd etter ABC-Teatret i Oslo i april, kunne vi allikevel se tilbake på mange forestillinger med “KLASSEBILDE” rundt om i det sørlige og vestlige Norge. Forestillinger som vant gjenklang i vår egen generasjon, og som jevnt over ble godt mottatt av pressen:

I **TELEMARK ARBEIDERBLAD** skrev Trond Hannemyr:

“Stykket foregikk i en hotellresepsjon, ikke i et galehus, slik Karl Hoff, som hotellvert uttrykte det. Slik klargjør vi hele tiden rammene, for hva som er tillatt og ikke. Vi klenger oss til den tryggheten det er å kunne leve i forhold til det bilde som er satt opp for oss, leve det livet som samfunnet rundt oss setter opp rammene for og definerer oss inn i (...) som alle oss andre var disse menneskene fremmedgjorte, de var fulle av angst for å si noe virkelig, for dermed å konfronteres med sine egne problemer gjennom andre. Teksten var en genistrek på dette området. Den understreket hele tiden denne redselen på en indirekte måte gjennom ordspill og assosiasjoner.”

I **FÆDRELANDSVENNEN** skrev Gunvald Opstad:

“Et intellektuelt spill er det, som setter krav til tilskuerens medskapende evne. Eksklusivt, vil kanskje noen kalle det. For publikum med hang til det episke drama er forestillingen ikke å anbefale. Men for den som er påvent moderne drama, eller for den som er vant til å lese den siste generasjons lyrikk, for den saks skyld, vil dette være en storartet opplevelse. Det er i enhver forstand en ung og opprørsk forestilling.”

I **BERGENS TIDENDE** 20.2.78. skrev Helge Vidar Holm bl.a.:

“Bryggen Museum er stedet denne uken om en vil oppleve ukonvensjonelt teater, – fremført uten offentlig støtte, men ikke mindre profesjonelt av den grunn. Av de frie teatergruppene vi har her i landet, står Perleporten klart i fremste rekke. De fire skuespillerne, som også er kollektivt ansvarlige for manus og instruksjon, kan sitt fag. Om en skulle klistre en etikett på Perleportens virksomhet, kunne en gjerne si at de driver politisk teater. Men slik dette begrepet vanligvis oppfattes, blir det altfor snevert til å dekke gruppens spillestil. Selvsagt har stykkets tittel et politisk innhold, men samtidig refererer den til et meget konkret klassebilde – et fotografi av en skoleklasse – som med jevne mellomrom dukker opp i forestillingen, og som de forskjellige medvirkende ser på som et minne fra sin fortid, fra en barndom de en gang har hatt. Samtlige personer i “KLASSEBILDE” er uten virkelig kontakt med den verden de lever i (...) sentralt står hele tiden spørsmålet om falsk eller ekte virkelighetsoppfatning.”

I **NATIONEN** ble det skrevet:

“Stykket tar sitt utgangspunkt i dagligdagse problemer, meningsløst tilvære. Arbeid som *ikke* er skapende. Vi er enige: Fremmedgjøringen er omfattende – og et av de verste og mest skremmende resultater av kapitalismen. (...) Det viktigst med “Klassebilde” er at de viser at vi har mulighetene, at friheten er der, – men at vi må ta den. Vent ikke med å gå til dette nyskapende teatret.”

Utdrag fra

«**KLASSEBILDE**»

Manuskriptets side 12:

Portøren: Har dere sett med hvilken ro legen konstaterer Post Mortem?

Alle: Nei.

Portøren: Har dere ikke vært med på det – ja, da vet dere lite om, – ja...

Yngstedamen: Jeg falt litt ut, jeg – i sted. Men nå vil jeg fortelle litt, sånn som dere, om meg selv. Altså, jeg går ofte turer. Og en gang var det veldig fint. Jeg sto midt inni en treklynge og så ingen ting. Så tok jeg en snøtung gren til side – og hva fikk hun se? Et helt landskap åpenbarte seg for henne. Altså – jeg vil at livet skal være som en dans mer. Dette er ikke bare noe jeg vil, men også noe jeg må. På grunn av arbeidet i reklameverdenen. Jeg må møte med et overskudd – og da lurte jeg på nå – har du en liste over krigsveteraner, noen severdige, noen torpedert noen kanskje. Få det bildet! Få det klassebildet!
Det er kanskje litt forandret. Men det er ikke blast. Det er helt klart.

Verten: Har du mange bilder?

Yngstedamen: Å ja, jeg har – et bilde kan si mer enn tusen ord.

Lærerinnen: Liker du å reise?

Yngstedamen: La meg heller si det slik at jeg betrakter hele livet som en reise.
Jeg er – for å si det sånn – på reise – fot – . Det er sånn min natur er.

Manuskriptets side 19:

Lærerinnen: Hvor skal vi sove?

Verten: Nei. Det er ikke mer enn dette her. Det er det som er ...

Yngstedamen: Ikke ødelegg! Hvorfor må du si det? Det er jo ikke sant.
(Til seg selv:) Ingen dans i foajéen. Ikke noe vin i glassene.
Er livet bare det jeg ser nå?
Det finnes andre steder. *(Til de andre:)*
Jeg tror jeg reiser til et annet sted, jeg.

Lærerinnen: Ja, når går neste rutebil?

Verten: Jeg må ikke være alene.

Lærerinnen: Ikke jeg heller.

Portøren: Jeg har ingen steder å reise.

Yngstedamen: JA! - Det klassebildet.

De andre: Ja?

Yngstedamen: Jeg sa det ikke var blast.

De andre: Ja.

Yngstedamen: Klassebildet er blast.

Verten: Juger du?

Yngstedamen: Juger!

Verten: Hvorfor juger du?

Yngstedamen: Jeg vet ikke. - Det bare blir sånn. Jeg begynner - jeg juger ikke - ordene bare kommer, mer enn at jeg bestemmer. Jeg kommer ikke ut av det. (Hun får magesmerter og krokboyer seg. Læreren tar seg av henne.)

Læreren: Du kan sitte her. (Til Verten:) Kanskje du har noe kaffe?

Verten: Ikke vær spydig.

Yngstedamen: Jeg kan godt underholde litt. Jeg kan ta noen dikt. Det er skrevet så mye. (Hun plasserer tilhørerne og flytter på møblene.)
Kanskje du kan stå der, så må dere holde dere litt sånn - ja.
Jeg kan ta en sang, en engelsk en, eller en fransk chansons - nei, nå vet jeg det.
Jeg tar en historie jeg kan. Den er god.
Det er en på jobben som er så morsom.
Dere har sett den reklamen som er fra en oljeplattform?
(Hun stiller seg opp på en av stolene.)
Det står en arbeider oppå plattformen. Så lukter han seg under armen fordi han svetter sånn og da mister han balansen og detter sikkert hundre meter rett ned i havet. Det er et sterkt nærbilde akkurat der. Og så kommer teksten over: «Du er også selv ansvarlig for din sikkerhet. Bruk M U M. M U M!»
Det var ikke det jeg skulle fortelle - nå tok jeg feil.
Jeg var invitert på kanefart med han som hadde laget filmen, og like før vi svingte inn ved Frognerseieren så skulle han forklare poenget.
Han reiste seg og luktet under armen og da falt han ut av sleden. Det var det som var så morsomt. Snøfonnen.
Han falt i en snøfonne.
Nei - jeg vet ikke - det er ...
(Hun går ned fra stolen og setter seg på en av de andre stolene. Hun får magesmerter igjen.) Jeg tror ikke jeg er riktig i form i dag, jeg.

Portøren: Jeg forsto ikke hva du mente.

Læreren: Du har her å gjøre med en fortelling.

Verten: Er det noe galt i å more seg? (Til Portøren:) Si det rett ut. Du kan ikke tysk. Du forstår ikke en vits. Er du litt kort?

- Portøren: *(Til Verten:)* Hva betyr det at du kjører en pasient med appoplexia cerebri?
Hva betyr det?
- Verten: Det betyr! Betyr og betyr.
- Portøren: *BETYR! - Her står det om liv! - Hadde det ikke vært for meg, så hadde ikke det blødende barn, trafikkofferet, ligget på operasjonsbordet - I TIDE!*
Da mamma døde - bar jeg henne selv ut i bilen.
Jeg hadde ikke tid til å gråte. Hun led.
Men jeg bevarte stillheten. Det er forresten ikke sant.
Jeg gjør ikke en katt noe vondt.
- Verten: Off-da!
- Portøren: Det er helt fair enough at dere ler av jobben min, at dere synes jeg er dum.
Men én ting vil jeg si: ET STED GÅR GRENSEN!
Det var bare det jeg ville ha sagt.
- Yngstedamen: Du minner meg om en mann.
- Portøren: HVA ER DET DU SNAKKER OM'A?
- Lærerinnen: Mann - menn - mannfolk.
- Portøren: *(Fremme på scenen, for seg selv:)* Hadde det vært bedre om jeg hadde hatt skillen på den andre siden? - Nei.
Er ikke jeg bra nok? - *(Til de andre:)* - Da vi så på klassebildet. Vi var liksom like.
Det var fint.
- Verten: *(Til Portøren:)* Du. Har du seilt ute?
- Portøren: Nei. Ikke ennå, mener jeg.
- Verten: Broren min er forbryter i Amsterdam, skjønner du. Tror du det er smittsomt?
- Yngstedamen: Altså, jeg pleier ikke å være så stille. Jeg ler og prater og sier ting.
Jeg fikk ikke til å fortelle den historien engang.
Jeg vil ikke dette her, jeg.
(Hun reiser seg for å gå, men snur seg mot de andre igjen.)
Jo, - jeg liker dere. Jeg liker dere.
Hva er dette for noe?
(Hun går mot Portøren og dytter på ham.)
Og så du da, i sted! - nei, jeg mente det ikke. Jeg mener det ikke.
(Hun trekker seg bort fra ham igjen.)
Jeg må få alt dette her på avstand.
Jeg har tatt en masse bilder.
Hva skal jeg bruke dem til?
Hva skal jeg skrive under fotografiene?
- Lærerinnen: *(Hun har hentet frem en langkost og tar fatt på storrengjøring av foajéen. Til Yngstedamen:)* Jeg burde vel ha gått nå, men kan du ikke skrive: «Da mannen tok på tissen til katten.»?
- Yngstedamen: Kanskje.

- Læreren: Akkurat. - Jeg vet ikke. Jeg ville i høyden sagt «Morn», og gått videre.
Han tok den opp han, og fomla seg gjennom pelsen. Fytterakkern!
(Hun løfter opp kosten, går mot Verten, som står med ryggen til henne, og koster ham på ryggen. Han snur seg.)
- Verten: Dette er et hotell!
- Læreren: (Fortsetter å koste på gulvet.) Hvorfor skal jeg blandes inn i dette her?
Har jeg ikke nok med mitt. Jeg har mine grenser. Og det er ikke nødvendig å utsette meg. Det river bare ned. Jeg skulle ha blitt hvor jeg var.
- Verten: Dette er et hotell!
- Læreren: Jeg har ikke mer pust igjen. (Hun faller sammen på gulvet.) Hadde jeg bare vært mer pliktoppfyllende - så hadde kanskje ...
- Yngstedamen: (Synker sammen.) Jeg greier ikke. Kameraet. - Jeg får det ikke til.
- Verten: Dette er et hotell. (Han går og plukker opp kosten, setter den på plass, og stiller seg opp bak skranken.) Ikke et galehus. Fra nå av er det forbudt å si høyt hva dere føler.
Jeg klinger på bjellen hvis noen bryter det.
- Portøren: Jeg er helt enig.
- Læreren: Tenk hvis alle gjorde det de ville.
- Yngstedamen: Det ville jo ikke gå det. (Hun og Læreren reiser seg opp.)
- Læreren: Unnskyld meg. Jeg burde visst bedre.
- Portøren: Kunne det ikke være på sin plass ...
- Yngstedamen: (Til Portøren:) Du blør ...
- Portøren: Ja, det er vel fordi jeg ikke har fått ut, fått ut -
Kunne det ikke være på sin plass med en gjennomlufting her?
- Yngstedamen: Kanskje vi skulle gjøre litt om på møblene her?
(Hun går for å flytte på møblene, men blir avbrutt av det følgende som spilles over høytalerne:)
- Stemme: Dette er værmeldingen. Stort sett pent vær over det hele.
Østlandet får sol - noe lokal tåke. Sørlandet overveiende -
Nordland - Hallo - hallo - jeg greier ikke være alene her.
Hallo, er det noen der? Dere må ikke ...

(Eric Satie's klavermusikk spilles. Kvinne II; midt på scenen, henvender seg til publikum. De andre stiller seg opp i en halvsirkel rundt henne, med ryggene vendt mot henne.)
- Kvinne II: Dette er historien om Herman B. En historie i verden.
I Vest-Tyske avsier kunne man den 23, januar 1974 lese denne dødsannonsen, jeg siterer:
«Natt til søndag forlot han oss, vår gode sønn og vår kjære bror,

Herman Brinkmann. I nitten år gjorde han livet vårt rikere.
Han så uretten, og han sa fra om den, alltid forpliktet av sin samvittighet.»

For hver amerikansk soldat som døde i Vietnam, har ti senere tatt livet av seg. Til sammen blir det fem hundre tusen historier.

Herman B. søkte om å bli stemplet som «krigstjenestenecker». Før søknaden var behandlet ble Herman B. innkalt til militærtjeneste likevel. Ikke klarte han å være soldat, og ikke ville han. Året etter ble han sendt til psykiatrisk undersøkelse etter eget ønske. Den statsansatte psykiater sendte ham tilbake til forlegningen. Da klatret Herman B. opp i en høyspenningsmast - for ikke klarte han å være soldat - og ikke ville han. Han grep med begge hender rundt ledningen.

Dette var en historie. Historien om Herman B.

(Musikken kuttes. Skuespillerne stiller seg opp der de sto da det følgende ble sagt:)

Læreren: Hadde jeg bare vært mer plikttoppfyllende.

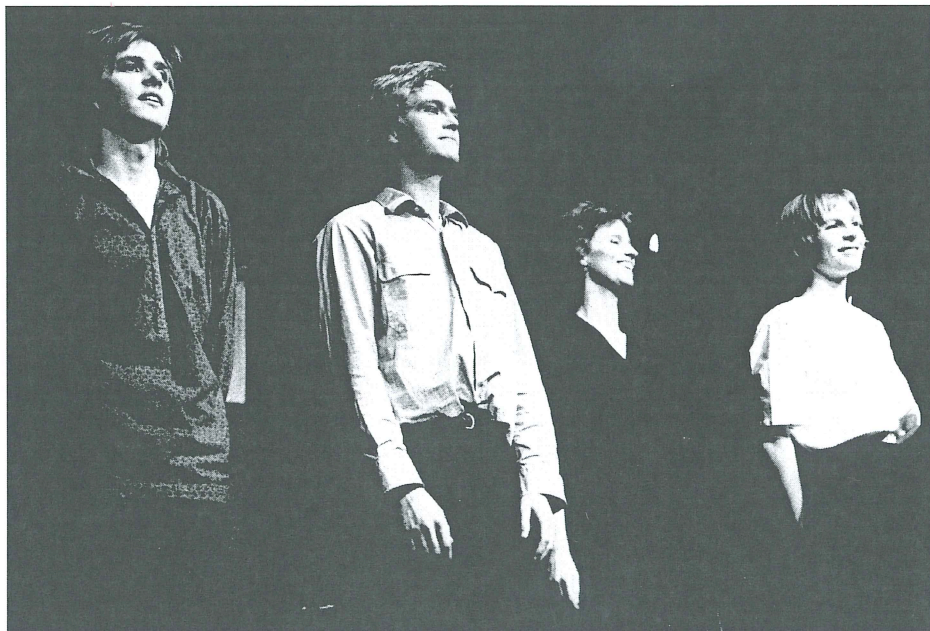
Yngstedamen: Jeg greier ikke. Kameraet. - Jeg får det ikke til.

Verten: Dette er et hotell. Ikke et galehus.
Fra nå av er det forbudt å si høyt hva dere føler.
Jeg klinger på bjellen hvis noen bryter det.

Portøren: Jeg er helt enig.

Læreren: Tenk hvis alle gjorde det de ville.

Yngstedamen: Det ville jo ikke gå det.

Runar Bakken, Karl Hoff, Birgit Christensen og Karin Benan.

Kvinne I: Norge. Fangen har ingen sang å synge – hun synger en norsktoppslager. På Anker-
torvet står høye boligblokker. Hundene løper i ring på asfalten. Drabantbybarn tegner
en fiksefilet som svømmer. Aftenposten applauderte Hitler-Tyskland. Nrk snakket om
“de allierte” i Vietnam. Det gamle Möllhausen Konditori ble en discobar. Kapitalen,
staten og partiet regjerer over alt på jorden. Det finnes ennå ingen sosialistiske land.
Derfor har fangen ingen sang å synge – hun nynner for seg selv, en norsktoppslager.

Høsten 1978 – i Oslo sentrum – en teaterforestillingen mot atomkraft

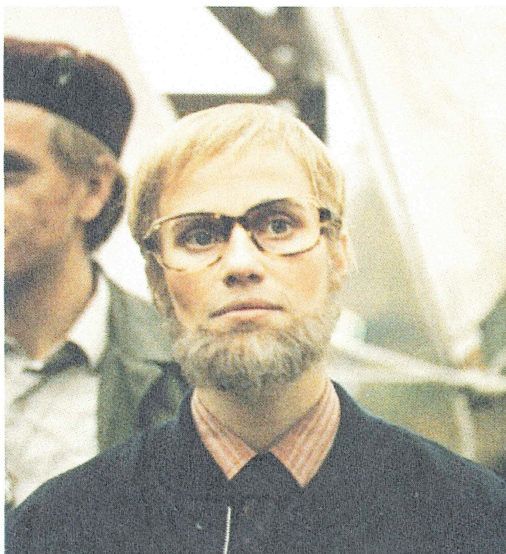
“ET ENERGISK LITE SPILL OM MAKT”

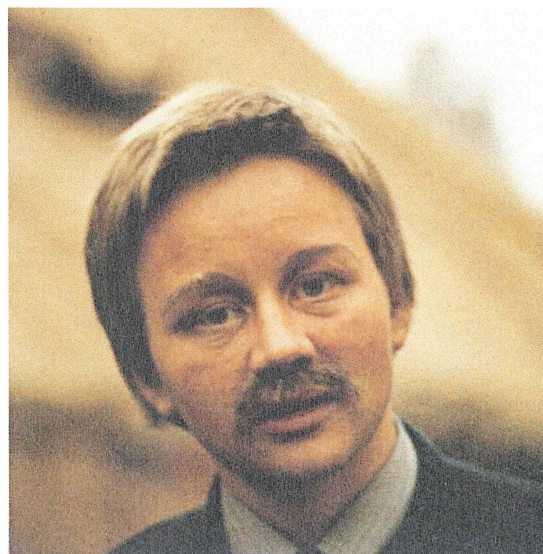
Catrine, Karl og Birgit

Manus ble skrevet og spilt av: Birgit Christensen, Karl Hoff og Catrine Telle.
Kostymer: Helge Braanen. – Masker: Hanne Revold.

Dette “stykket” ble spilt i et stort telt utenfor Nationaltheatret under en ALTERNATIV ENERGI-UKE i Oslo høsten 1978. Hanne maskerte Catrine og Birgit som menn, og Karl som en MP-soldat, som døde i løpet av “stykket” pga. hans intime omgang med radioaktiv utstråling fra et miniatomkraftverk. “Stykket” var en harselas med den type holdninger og den form for argumentasjon, som fører til at vi narres av den såkalte ekspertise, og nesten uten å vite om det er med på å grave vår egen grav – fordi det skal være lønnsomt. Et halvtimes spill mot atomkraft, som aldri ble anmeldt og som ikke ble spilt så mange ganger.

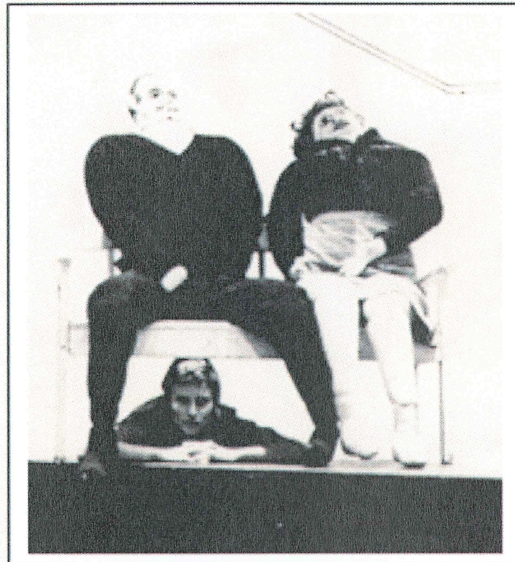

Birgit som atomingeniør

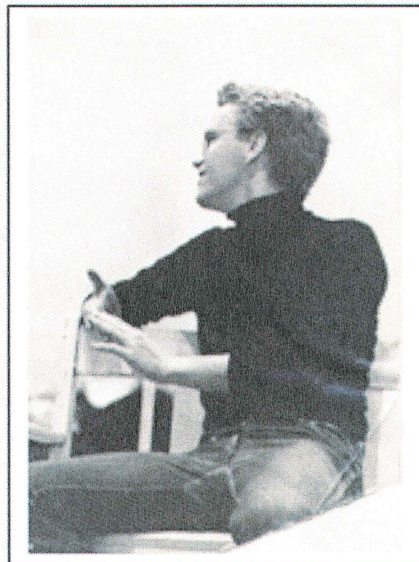
Catrine som strålingseksper

23. november 1978, i Dramaverkstedet ved Pedagogisk Senter i Oslo;
et dramatisert foredrag;
"Vi forteller om arbeidet i Perleporten Teatergruppe"
av & ved Birgit og Karl

VI FORTELLER OM
ARBEIDET I
PERLEPORTEN TEATERGRUPPE

(Del 1.)
av
Karl Hoff og Birgit Christensen

Et dramatisert foredrag
laget til
DRAMAVERKSTEDET
VED PEDAGOGISK SENTER i Oslo.
Holdt den 23. nov. 78.

22. november 1979: – Oslo Konserthus, Lille sal; urpremiere på vår femte produksjon:

“Fra himmelen regnet det gull”

Manus ble skrevet av Birgit Christensen og Karl Hoff.

Skuespillere: Birgit Christensen og Karl Hoff.

Instruktør: Nils Ole Oftebro.

Lys og lyd: Siri Hagen.

Scenografi og kostymer: Helge Braanen og Eva Thommessen.

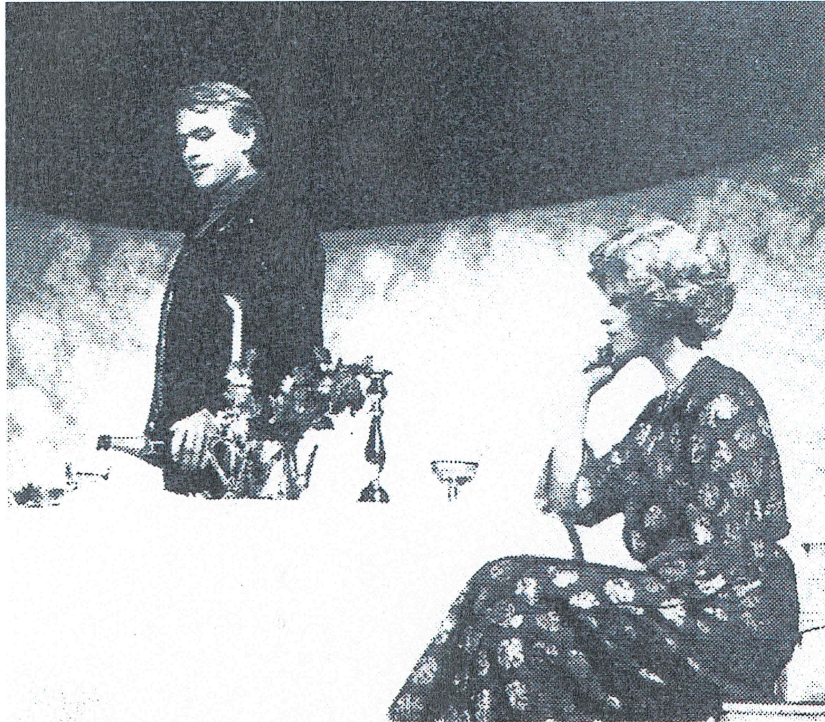
Masker: Hanne Revold.

Plakat: Morten Juvet.

Under de første forestillingene i Oslo spilte Marie Hoff den stumme rollen som den argentinske enken Maria, i stykkets sluttscene, en rolle som Siri Hagen deretter overtok.

I **ARBEIDERBLADET** 24.11. skrev Kjell Chr. Johansen under overskriften "Inn til det avklede": "Forholdene til kvinnen og karrieren er det som dramatisk sett har fått den fineste oppbygning og som instruktøren Nils Ole Oftebro har gitt en glimrende utforming – to personer gir liv til fire forskjellige scenebilder hvor vi blir vitne til at mennene i sitt innerste er svært så like. (...) Men de fine antydninger har større virkning i sin naivitet, som når fruene bemerker til all fattigdommen i Brasil: 'Men du skulle se dem danse. De er så lykkelige.' Perleporten har gjort et bra arbeid med denne forestillingen, ofte glimrende i mange detaljer, fikk satt opp med masker, dekor og utfyllende stemmer. Hyggelig at et så avansert teater igjen markerer seg."

I **DEMOKRATEN** (Fredrikstad) 26.2.1980 skrev Anders Wold:

“Perleporten Teatergruppe gjestet i går Speilet med forestillingen “Fra himmelen regnet det gull”. Politisk teater, ja visst! Men samtidig: Førsteklasses scenekunst! Et politisk budskap “tilegnet alle som sloss mot den kalde høyrevinden”, fremført av de frie profesjonelle skuespillerne Birgit Christensen og Karl Hoff, som sammen også hadde skrevet stykket. Rammen: Tjenerskapet og borgerskapets hverdagsroller. Tolket om hverandre av Christensen og Hoff på en poengtert og treffende måte, hvor de små detaljer var med – de små detaljer som skiller mellom god og dårlig scenekunst. Både på det indre og det ytre plan.”

I **DAGBLADET** 24.11. avsluttet Erik Pierstorff sin omtale “Fikst, flatt” ved å skrive:

“Jeg må si at for meg var det en forestilling som gikk nokså fort fra det fikse til det flate, men da vil også ile med å tilføye at jeg hadde følge med noen som moret seg riktig godt hele tiden. Det som etter hvert opptok meg mer og mer, var kløften mellom fattig og rik i det teatermiljø hvor Perleporten forsøker å eksistere – der en regional gruppe kan bruke halvannen million på et halvår uten å prestere en forestilling, men der ingen ansvarlig tar de frie grupperes problemer på alvor, enda så viktig det er at de ikke dør.”

I **MORGENBLADET** 24.11. skrev Gro Jarto under overskriften “En avsløring av herskerteknikker”.

“Og enten man tror eller ikke tror på de opplysninger som har fremkommet om norske investeringer i Brasil, så er “Fra himmelen regnet det gull” et ironisk og artig stykke teater, som i detaljene er klar i avsløring av herskerteknikker, men som mangler brodd og snart til å ramme norsk kapital i Brasil. (...) Ellers bør det være klinkende klart at Perleporten og dens skuespillere stiller opp fint på høyden med våre institusjonsteatre. Det er intet amatøreri å merke. Maskene til Hanne Revold, særlig den til Kiss, var feiende frekk.”

Siri Hagen, Birgit Christensen og Karl Hoff.

Et utdrag fra

«Fra himmelen regnet det gull»

Utarbeidet av Perleporten Teatergruppe
Basert på et manuskript skrevet av
Birgit Christensen, Karl Hoff og Nils Ole Oftebro
Urpremiere; Oslo Konserthus Lille Sal
22. november 1979

Scene 9:

Darwill: (Står ved kjellerdøren og lytter. Hans kone sitter på gulvet. Hun snur seg plutselig og ser på døren.) Tyst Kiss. Tyst. (Han legger seg mot døren og lytter.)
De er ikke reist. De snoker i mine saker. De går gjennom mine papirer.
(Ser på Kiss.) Dette er et komplott. Vi har med politiske motstandere å gjøre. De vil stoppe meg.

Kiss: Hvem da?

Darwill: De der oppe. Bror og Anna, der oppe. Akkurat som de der nede i Brasil.

Kiss: Bror og Anna er ikke sosialister de, Darwill.

Darwill: (Han tar et hardt tak rundt henne.) Jo, det er de. De er bitt av basillen.
Uten at jeg har vært klar over det har de konspirert bak min rygg.

Kiss: Anna og Bror?

Darwill: Ja, de røde. De er over alt. Kommunister, sosialister, anarkister.
De vil krig, og krig skal de få.

Kiss: Du er jo redd dem. Hvorfor er du det?

Darwill: (Skyver henne vekk.) Det finnes dokumenter som er kompromitterende.
Det vil det alltid være, i enhver bedrift. Det er mye som ikke uten videre
kan komme ut til offentligheten.

Kiss: Så søt du er når du er redd.

Darwill: Og hold kjeft! - Kjære Gud, himmelske fader, la dem ikke dra mitt navn
ned i sølen. I hele mitt liv har jeg kjempet for å bringe velstand til dette
landet. Jeg fortjener ikke dette. Stans dem Gud, eller jeg gjør det selv.
Jeg krever at orden gjenopprettes. Jeg forlanger min plass tilbake.

Kiss: (Reiser seg.) Du skulle vært prest, du. Du snakker og snakker og snakker.
Det er bare deg og ditt. Deg og ditt. Du tror du bare kan gjøre som du vil.

Darwill: Hele mitt liv har jeg kjempet min vilje igjennom. Hele dette samfunnet er
skapt av meg. Av min vilje og min innsikt.

Kiss. Har du skapt alt alene du da, Darwill?

Darwill: De andre! De er da bare verktøy. Verktøy jeg må benytte.

Kiss: Det er slik du ser på oss andre, altså? Som verktøy?

Darwill. Er de annet da, Kiss? De kan arbeide og klage, men skape det kan de ikke. Noen arbeidere kan lett erstattes, men jeg - blir jeg borte - herregud, dette er forferdelig. Jeg har avtaler som venter. Jeg må ut herfra.
(Han går til døren og begynner å slå på den.)

Kiss: Ja! Store gull-maker - få oss ut herfra. Få se Darwill, store, vidunderlige Darwill! Få oss ut.

Darwill: Hold opp Kiss.

Kiss: Hvordan føles det å være hjelpeløs? Jeg synes du svetter. Er du redd?

Darwill: Nu holder du munn, ellers så ... *(Løfter hånden til slag.)*

Kiss: Ja, slå. Gjør det. Få blod på de hvite direktørhendene dine. Det vil ta seg godt ut når de finner oss. Hvis de finner oss da, Darwill. - Kanskje de bare lar oss sulte ihjel her nede?

Darwill. Ikke spøk. Hvorfor i herrens navn skulle de gjøre noe sånt?

Kiss: Hvorfor ikke? Millioner sulter ihjel rundt omkring i verden. Du har da aldri tatt noe notis av det.

Darwill: De tør ikke. Straffen! De vil bli straffet!

Kiss: Blir vi straffet da, Darwill? - De som har makten blir aldri straffet.

Darwill: Herregud jeg vil ut herfra. Jeg gjør hva som helst for å komme ut!

Kiss: Gjør du det? Gjør du virkelig det?

Darwill. Ja.

Kiss: Tenk om det fantes en ekstra nøkkel her i kjelleren.

Darwill: Hva! - Hvor er den Kiss?

Kiss: Se, det vet du ikke. Store, store direktøren min. men fruen på Borg hun vet hvor alle nøklene er gjemt.

Darwill: Hvor Kiss? - Si hvor den er ellers så ... *(Løfter hånden til slag.)*

Kiss: Ja slå. Slå om du tør - og du skal aldri komme opp herfra.

Darwill: Jeg kan finne den selv. Jeg skal finne den om jeg så skal rive ned.
(Begynner å lete. Hun står og betrakter ham.)

Kiss: Du kan ikke finne den. Den er ikke av metall, ser du. Ikke av stål. Ikke av

gull. Nøkkelen er av *ord*. Én setning, vennen min.

Darwill: Hva? Er du blitt gal! Ja, si setningen da. Si den, for faen.

Kiss: Be pent, vennen min. Ydmyk deg for meg, én eneste gang. Legg deg på kne og si «Jeg er blind. Kjære Kiss. Åpne øynene mine. Gi meg nøkkelen».
(Han kneler foran henne.)

Darwill: Åpne øynene mine, gi meg nøkkelen.

Kiss: Du glemte «Jeg er blind» og «Kjære Kiss».

Darwill: Kjære Kiss. Jeg er blind.

Kiss: Ja, du er det. Jeg har levet alene alle disse årene. Jeg har prøvd å nå deg, bli kjent med deg, men du så meg aldri. Jeg var bare en gjenstand for deg - «et verktøy». Dette er første gang du har bedt meg om noe. Bedt meg fra dypet av din sjel. Dette er første gang du har trengt meg.

Darwill: Nøkkelen Kiss!

Kiss: Jeg stjal skrinet.

Darwill: Hva?

Kiss: JEG STJAL SKRINET. - Mine penger som du ville nekte meg å gi bort til barna, og til Bror og Anna. Penger du bare ville bruke for å få mer penger. Da kunne de like gjerne brenne i helvete. Jeg har kastet skrinet i Borgfossen.

Darwill: Så du har kastet skrinet i Borgfossen. Hva ville du oppnå med det?
(Hun setter seg på kne foran ham.)

Kiss: Har du ennå ikke forstått. Jeg ville se deg blø, Darwill. Se deg forvirret. Se deg være menneske, for en gangs skyld.

Darwill: *(Ler hysterisk, reiser seg.)* Men dette er jo latterlig. Dette er latterlig, Kiss. Noe så komisk. Nu løper de rundt der oppe og leter fortvilet etter skrinet. De vil jo bare renvaske seg, stakkars små. Gratulerer Fru Forlunge. Du har utført en bragd. Du har holdt oss for narr. Det er beundringsverdig, Kiss. Jeg ante ikke at du eide slike dimensjoner. Også i fossen da! Det er jo genialt. - Når du først skulle foreta deg noe, hvorfor kunne du ikke gjøre noe konstruktivt?

Kiss: *(Reiser seg.)* Det har jeg forsøkt. Men du så det aldri.

Darwill: Hvis du tenker deg om, Kiss, så har du aldri før gitt uttrykk for avsky, for det gull som jeg har kastet inn i ditt liv.

Kiss: Jeg har ikke mer å si. Jeg har sagt alt.

Darwill: Da var dette altså kun et fikst påfunn fra din side. Meget pinlig, men ... Ja, da får vi bare tilkalle Anna og Bror, og få dette overstått. *(Går mot døren.)* Også i Borgfossen da, herregud. *(Banker på døren, roper:)* Anna og Bror!

Kiss: Det du har å tilby er iskaldt. *(Lys ned; mørkt.)*

Fra stykkets sluttscene:

(En sortkledd kvinne kommer inn. Hun skjuler mynter i en knyttet høyrehånd.)

MARIA

Nino Destratos, medlem av cellulosearbeidernes fagforening, skutt av fascister – jeg, hans enke, har dette å si. Her har De pengene Deres tilbake Herr Generaldirektør. Vi vil ikke ha dem. Vi har ikke bruk for flere som Dem i vårt land, Herr Forlunge. Vi har ikke bedt Dem komme. Det er våre undertrykkere som har åpnet landet vårt for Dem. Kall det ikke fremgang og kall det ikke hjelp når dere utarmer jorden vår, når dere suger kraften ut av oss og når dere godtar at folk blir fengslet, torturert og drept. Vi betakker oss Herr Generaldirektør. Her har De pengene Deres tilbake. Det er alt jeg har å si. Og jeg vil ikke ha noe svar. *(Hun kaster myntene på gulvet mot Darwill. Går ut.)*

DARWILL

Når vi nu tenker fremover skal vi huske på at det ennå er mange upløydde marker på verdenskartet. *(Kiss drikker, lar glasset synke ned i fanget, hodet faller, mens Darwill snakker, sakte ned mot bordflaten.)* Såfremt politiske forhold ikke nekter oss å opprettholde de fremtidsutsikter vi har lagt grunnlaget for i de ikke-industrialiserte land, ser jeg optimistisk på Borgfossens og landets fremtid. *(Han hever glasset.)* La oss nu ta for oss av bordets gleder. La oss more oss! *(Mørkt – slutt.)*

– BRASIL 2006, i Amazon, Manaus:

Regnskogen er forsvunnet, trærne er hugget ned og solgt. Fattigfolk fordeler jord seg i mellom, for å bygge seg hus.

21. februar 1981: – Sandvika kino, Bærum; urpremiere på vår sjette produksjon:

“SE HVA JEG TØR”

Manus ble skrevet av Birgit Christensen – og utarbeidet for scenen i fellesskap av skuespillere: Birgit Christensen, Karl Hoff, Anitta Suikkari og Siri Hagen/Ida Lind/Anette Hoff.

Instruktør: Nils Ole Oftebro.

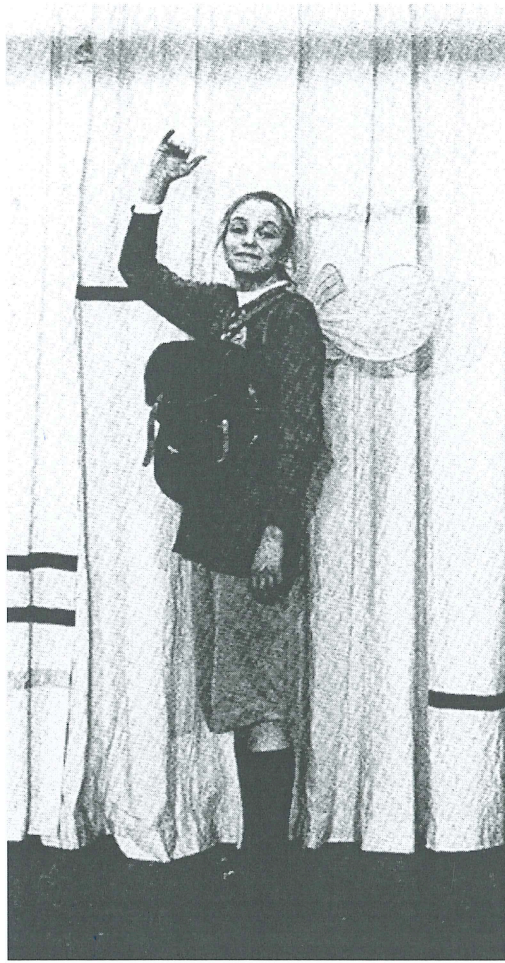
Lys og lyd: Siri Hagen.

Scenografi og kostymer: Helge Braanen.

Masker: Hanne Revold.

Plakat: Morten Juvet.

Perleportens nye medlem Anitta Suikkari, med flere års arbeid i Thesbiteatret bak seg, spilte hovedrollen *Flua* i vår første forestilling for barn. Vi fikk pedagogisk rådgivning og uvurderlig hjelp av førskolelærer Grete Haugen, med 20 års arbeid og samvær med barn bak seg, og av Marie Hoff. Nils Ole Oftebro hjalp oss med regien, så langt han rakk det mellom alle sine oppgaver i forestillinger, og under skuespillerstreiken. Trygve Eliassen hjalp oss med rekvisitter, og Beate Braanen laget figurene til skyggeteateret i forestillingen.

Ahitta Suikkari som Flua i «Se hva jeg tør».

I **ARBEIDERBLADET**, 23.3.81., skrev Jan Ø. Helgesen:

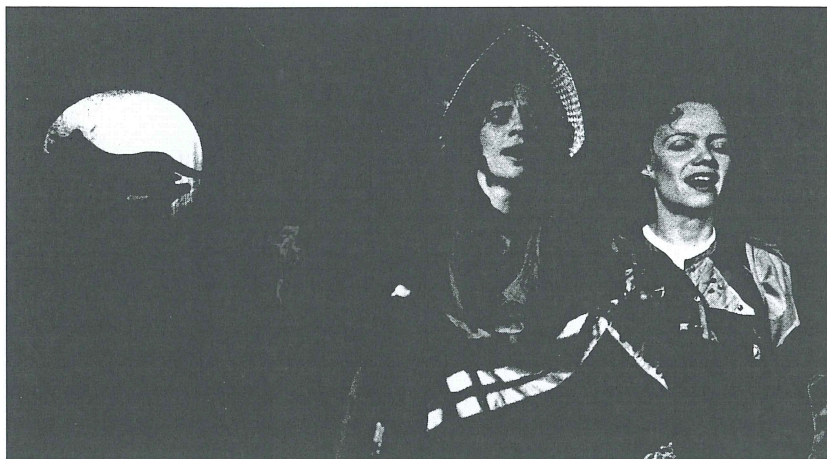
«Se hva jeg tør» er Perleporten Teatergruppes siste stykke. Skrevet av gruppas fire medlemmer, og beregnet for barn fra rundt fem år og oppover. «Se hva jeg tør» er først og fremst en historie om vennskap. Jentungen Anita, kalt *Flua* blant venner, leiter etter venninna si *Loppa*. Sistnevnte er tatt til fange av en slem sirkusdirektør, men blir befrikk til slutt. På veien møter Anita mange hindringer, treffer mennesker som forundrer henne og som hjelper henne. Reisen ender godt, selvfølgelig, og venninnene gjenforenes. (...) Det er noe sobert og eventyrlig over forestillingen som gjør den spennende for voksne også. Perleporten utnytter sceniske effekter meget elegant, en i utgangspunktet enkel scenedekorasjon som viser seg å romme mange spennende muligheter.»

I **NATIONEN**, 23.3.81., under overskriften “Varmt og levende barneteater” skrev Inger K. Bøe:

“Handlingen er enkel og passer for en liten intim scene som i dette tilfellet (*Grünerløkka Folkets Hus*). Stykket bærer seg på kontakten med publikum. Helge Braanen har gjort en god jobb og utnyttet enkle virkemidler til det fulle med sin scenografi og kostymebruk. En scene som gjorde inntrykk: Et svart teppe med påklistrede sølvstjerner og spotlight blir til en trolsk månenatt. – Er du redd mørket, spør Flua den gamle damen ved siden av seg. – Jeg ser lange armer over alt, bak hvert hushjørne er det et lite troll. Flua og den gamle sitter sammen og tenker, drømmer og reiser langt vekk i tankene. Fjerne strøk illustreres av utklippte figurer som glir forbi månen som silhuetter. Virkningsfullt.”

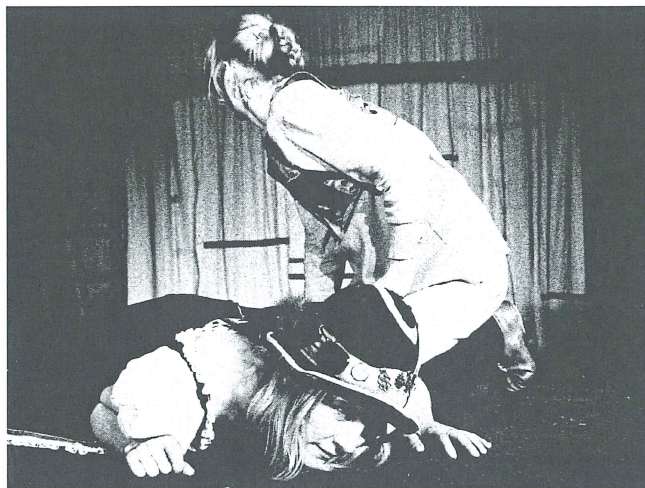

I **GATEAVISA**, April 1981, under overskriften “Perlebrus fra Perleporten” skrev Christian Vennerød:

“«Se hva jeg tør» gir meg et glimt av barnets kamp for å overleve. Stykket viste meg hvilke uhyrligheter av velmenende undertrykkelse et lite barn må trosse seg gjennom for ikke å ta skade på sin sjel. Og det viste meg hvilke utrolige krefter som ligger i barns fantasi og lojalitet. Og hva jeg selv kunne ha vært, dersom ikke mine vinger var blitt klippet på disse områdene.”

I **FÆDRELANDSVENNEN**, skrev Gunvald Opstad “– Stol på deg selv, sier Perleporten”:

“(…) På Perleporten skjønner alle hva som blir sagt! Og Flua selv, den finskfødte Anitta Suikkari, var en meget verdifull tilvekst til ensemblet, viste det seg, med en spesiell fin og uttrykksfull kroppsbeherskelse. (...) Og fram bør man møte, for den som opplevde gruppa på Høvåg skole i går kveld, kunne ikke bli annet enn rørt over den imponerende innsats disse unge gjøglerne gjør for å bringe godt teater ut til de aller minste steder i vårt land. (...) Det er hyggelig å se at noen tar barna på alvor også!”

Anitta Suikkari som Flua og Ida Lind som Loppa

I **KLASSEKAMPEN**, 11.2.1982, skrev Øystein Hagen, under overskriften «Perleportens moderne eventyr»: “ (...) «Se hva jeg tør» er et moderne eventyr i nær slekt med folkeeventyrene. Perleporten Teatergruppe har skrevet stykket sjøl, og de er ytterligere et eksempel på at de frie gruppene tar et større kunstnerisk ansvar enn de statsfinansierte teatrene, nemlig for å utvikle original norsk dramatik. De fire skuespillerne Ida Lind, Anitta Suikkari, Birgit Christensen og Karl Hoff spiller godt, i en fysisk spillestil hvor kroppsuttrykk og ord blir flettet inn i hverandre. I tillegg kommer en leker og funksjonell dekorasjon som gir to spilleplan, og som inneholder et element som de statsfinansierte teatrene er i ferd med å miste, nemlig en kriblende gleden ved å bryte ned skillet mellom virkelighet og fantasi, og veve de to inn i hverandre.”

I **DAGBLADET**, rapporterte Erik Pierstorff fra Festspillene i Bergen, 7.6.1982 – “Gå alene – finne venner”: “ (...) All illusjon ble skapt med de mest upretensiøse midler; vi kunne se hvordan illusjonen ble laget og slik blir den noe vi velger å se. Og vi valgte på grunn av den levende kontakten skuespillene skapte. Birgit Christensen og Karl Hoff var snart et foreldrepar, snart et måkepar, snart kaptein og sirkusdirektør (Karl), snart en heks som har gått langt og tar seg et fotbad i skogen som da ikke blir så farlig lenger (Birgit). Inntagende var Anitta Suikkari som Anita – *Flua* som er bestevenninnen til Loppa. Loppa spilles av Anette Hoff og er hun som har strikket en skistav og har fått klokka i TV til å stanse. Hun er også kjent for å kunne rape hele alfabetet. Så derfor kan ingen fortenke Anita i at hun drar ut for å finne Loppa da hun blir borte og at hun medfører tannbørste, nesklype og en liten krone av papp “for det må man alltid ha med seg!”

Birgit som en av de to måkene i forestillingen!

I programheftet til vår neste produksjon “Det siste skrik”, mars 1983, skrev vi om “Se hva jeg tør”:

“Forestillingen er blitt spilt over 150 ganger i store deler av Norge i løpet av 1981–82. Barn i Berlevåg i Finnmark og i Bryne på Jæren har møtte Flua og Loppa. I 1982 er Loppa blitt spilt først av Ida Lind, og deretter av Anette Hoff. Forestillingen skal spilles på Festspillene i Bergen i år. Det blir Fluas siste flytur, for denne gang. Men det er ikke noe problem, for det finnes tusenvis av dem, heldigvis! Tusenvis av forventningsfulle, lydhøre og skjønne unger som har krav på teater og rett til godt teater. De fortjener det. Lars Roar Langslet og Kåre Willoch har også vært barn en gang – og det har vi skattebetalere også vært. Men vi har ikke glemt hvilken selsom fin skremmende og merkelig opplevelse det var.”

Et utdrag fra: «SE HVA JEG TØR» – et teaterstykke for barn

FLUA OG MUREN:

(Stykkets hovedperson Anita, også kalt FLUA, har lagt ut på en reise for redde sin bestevenninne LOPPA fra fangenskap hos en slu sirkusdirektør. På sin vei mot sirkuset og Loppa møter Anita både mennesker og dyr og ting, som hindrer og eller hjelper henne fremover, bl.a. en mur.)

Mureren: Nå er muren ferdigmurt. Den står som et fjell!

(Han tar verktøyet sitt og går ut. I det han går lander Flua. Hun går rundt plattingen - mot muren, står og ser på den.)

Anita: Tenk å plassere en mur midt i veien, der hvor vi skal gå!

(Hun ler og peker på muren, snur seg for å gå utenom, men muren flytter på seg. Hun skvetter, tenker, går tilbake dit hun var og gjentar bevegelsen - går rett på muren.)

Det er det rareste jeg har sett.

(Hun gjør narr av seg selv, imens går muren rundt bak henne. Hun snur seg og skal gå motsatt vei, støter rett inn i muren.)

AU!

(Hun faller bakover. Muren ler. Hun tror det er noen bak muren og hun krabber forsiktig rundt den.)

Nei, ingen her.

(Setter seg opptil muren, som drar seg unna, hun ligger langflat. Muren ler.)

Dette er ikke moro.

(Hun reiser seg opp. Muren står stille.)

Muren: Det var ikke jeg som lo.

Anita: HVA! - *(Snur seg og ser på muren.)* Jeg må forbi. Jeg skal til Loppa. *(Hun går mot muren, og prøver å klatre over den. Den stikker ut en arm som drar i det ene benet hennes. Armen forsvinner.)* Hva var det for noe? Er det spøkelser her, eller? *(Muren bikker på seg, hun faller av.)* Ja, det er visst spøkelser her.

Muren: Nei.

Anita. «NEI». *(Hun kjenner på benet sitt.)* Jo, det må det være. *(Hun ser på muren mens hun reiser seg - går sakte bakover mens hun stirrer på den.)* Om det så var hundreogfemti murer her, så skal jeg til sirkuset. *(Hun tar sats og løper mot muren for å hoppe over den.)*

Muren: *(Går brått bakover - begge armene ut.)* Du kan ikke komme forbi en mur. Da ville muren bli sur.

Anita: *(Stirrer på muren.)* Ser jeg syner?

Muren: Prøv og vær her. Se hva du ser. En mur!

Anita: Hvem er du?

Muren: En mur.

Anita: En mur ja. Ja, jeg ser det. Jeg heter Anita. Bestevenninnen min kaller meg for Flua - goddag - *(Skal til å håndhilse på muren, men den slår hånden hennes bort. Hun skvetter unna.)*

Muren: Ikke prøv deg. Du syns du var morsom nå'a, hva?

Anita: Nei - ja - jeg tenkte bare at siden du er en ...

Muren: *(Går langsomt mot henne.)* En hva da?

Anita: *(Holder i hånden som ble slått.)* En drittsekk.

Muren: *(Hever seg litt.)* Si det der én gang til!

Anita: En mur, mener jeg. *(Muren senker seg, hun ser på den, sniker seg bakover, prøver å smette forbi den. Muren stiller seg raskt i veien for henne.)*

Muren: Hvorfor tror du jeg står her?

Anita: Hvorfor? - Hvorfor tror du jeg står her'a?

Muren: *(Ler.)* Det driter jeg i.

Anita: Du er slem du. *(Sparkes muren.)* AU! *(Setter seg på plattingen.)*

Muren: Du måkke tro at du kan gjøre meg noe vondt altså. Det må du bare være klar over.

Anita: Hvilken klasse går du i?

Muren: Ikke smisk'a! Smisking er det verste jeg vet. Og forresten er ikke jeg så dum at jeg behøver å gå på skolen. Jeg er en mur, jeg skjønner du.

Anita: *(Skriker. Imens snur muren seg og stiller seg opp på den andre siden av scenen.)* Jeg smisker ikke! Jeg har ikke sagt at du er dum. Jeg har bare sagt at jeg skal til Loppa!

Muren: Fytterakkern for et navn. Loppa!

Anita: *(Til publikum:)* Det der er en slem mur. *(Til muren i det hun reiser seg:)*

Anita: Hva er det jeg har gjort for noe gæærnt siden du stopper meg?

Muren: Hvorfor tror du at jeg står her?

Anita: Fordi du kjeder deg. - Nei, jeg vet ikke, jeg.

Muren: *Fordi jeg står her!*

Anita: Jeg skal si deg en ting jeg, at selv om det var tohundreogfemti murer her, så skal jeg til sirkuset for å redde Loppa.

Muren: Ja, så *prøv* da. Prøv med et hopp! Din lille masekopp.

Anita: *(Løper mot muren.)* Jeg ække noen liten masekopp! *(Hopper opp på muren.)* Jeg er MEG! *(Hodet til muren kommer opp, hun blir redd. Muren reiser seg og svaier. Hun hopper ned.)*

Muren: *(Ler.)* Nå skremte jeg deg nå. Du tror visst bare du kan gjøre som du vil, du.

Anita: Ja.

Muren: Det er det dummeste jeg har hørt i hele mitt liv.

Anita: Jo, jeg kan fly. Jeg kan alt. Jeg kan bare knipse med fingrene jeg, så kan alle fly. Jeg kan bare si et trylleord så blir alle som er som deg til melkesjokolader, som vi andre kan spise opp. Jeg kan få deg til å tro at jeg er en mann som bygger veier. Og så kan jeg ta en kjempe borremaskin og borre hull i hele deg og fylle dem med dynamitt og eksplodere hele deg i tusen småbiter. Det kan jeg det.

Muren: Du bare tuller. Du er som alle andre småunger. Du tuller. Og du tror du kan gjøre akkurat som du vil.

Anita: Jeg kan kile deg under føttene. *(Hun går mot muren og gjør det, men muren senker seg, hun blir sittende fast, det gjør vondt og muren ler og letter på seg. Armen hennes løsner, den er slapp.)*

Muren: Du vesla, skal ikke du se og komme deg hjem til mora di. *(Muren ler, og går for å stille seg opp på plass igjen. Hun lister seg etter den, og får løsnet en murstein nederst på muren. Den begynner å vakle.)*

Anita: Nå står du ikke fullt så støtt lenger, du din mur.

Muren: Hva var det du gjorde nå?

Anita: *(Med murseteinen i hånden.)* Jeg bare tok ut denne her! Og nå skal jeg - *(Legger seg opp mot muren, presser på.)* - velte deg! *(Muren gir etter, faller sammen.)* Jeg er som alle andre unger, jeg skjønner du, jeg gjør som jeg vil! Og nå skal jeg til LOPPA! *(Hun skritter over muren.)* Og denne steinen skal jeg kaste i havet, sånn at du aldri kan finne den igjen. *(Hun går sin vei.)*

Muren: *(Mens den kravler ut.)* Jeg må finne meg en murer som kan mure meg igjen. Jeg må finne meg en murer som kan gi meg en sten.

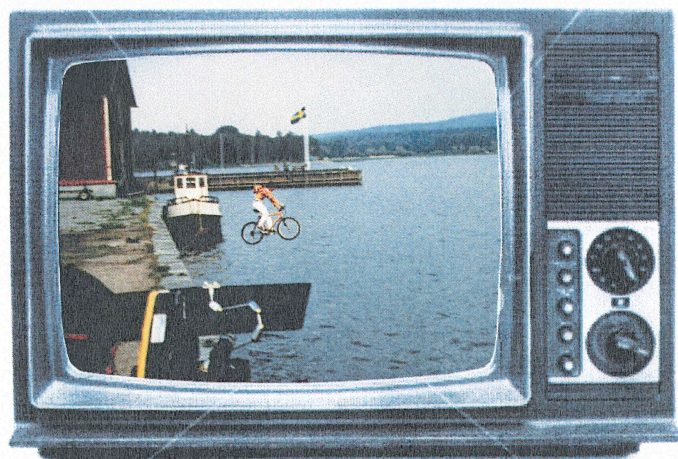
«DEN TRANGSYNTE»

«DEN TRANGSYNTE» var arbeidstittelen på et manuskript som ble utarbeidet av Anitta, Birgit og Karl, men som vi pga. arbeids- og tidspress ikke rakk å fullføre og produsere. Det var tenkt som utendørsteater sommerstid, og til å varme opp med inne, om vinteren. En burlesk poetisk komedie om den trangsente og hans kåte datter. Grunnen til at denne forestillingen ikke ble premiereklar i august 1982, som planlagt, var at en avtale om arbeid for Skolefjernsynet Nrk ble forskjøvet. Dette medførte at vi i stedet skrev for TV:

“ER DET SANT DET VI SER?”

En fortelling for TV – om løgn og bedrag og sannhet på fjernsyn – for barn.

Serien ble produsert våren-høsten 1983, under ledelse av produsent Kirsten Braaten Kristensen. Loppa nr. 2, Ida Lind, var med på laget til å begynne med, men før innspillingen tok til overtok Renata Mauer for Ida – de øvrige medvirkende fra Perleporten var Anette Hoff, Anitta Suikkari, Birgit Christensen og Karl Hoff.

Noen glimt fra «Er det sant det vi ser».

4. mars 1983 – Henie-Onstad Kunstsentre, Høvikodden i Bærum,
urpremiere på vår syvende produksjon:

“DET SISTE SKRIK”

PERLEPORTEN

TEATERGRUPPE

DET SISTE SKRIK

AV

AGUSTIN GOMEZ - ARCOS

Av:	Agustin Gomez-Arcos.
Oversatt av:	Marie Hoff og Karl Hoff
Skuespillere:	
Cassandra	Anitta Suikkari
Kremmeren	Andreas Jaggi
Hertuginnen	Birgit Christensen
Kapteinen	Øivind Glosli
Guvernøren	Karl Hoff
Guvernørens hustru	Trine Aasheim
Leticia	Anette Hoff
Regi:	Mette Brantzeg
Scenografi, kostymer og rekvisitter	Pål Brantzeg, Tone Skjellfjord og Viggo Jønsberg
Teknisk ansvarlig og design fondvegg	Pål Brantzeg
Masker	Hanne Revold og Eva Jacobsen
Lys	Eva Norderhaug
Lydeffekt	Bjørge Rusånes
Musikk	Charlie Haden's "Song for Che", arrangert av Carla Bley, Med Liberation Music Orchestra
Plakat og program- omslag	Morten Juvet
Typografi og trykk; program & plakat	Ola Brage Hansen, O. B. Hansens Boktrykkeri, Drøbak.
Pressefoto	Ole John Aandal

Fra programheftet: Perleporten Teatergruppe og Agustin Gomez-Arcos, fra idé til virkelighet:

Agustin Gomez-Arcos' første roman «Det blodtørstige lam» (*«L'agneau carnivore»*, 1975 Editions Stock, oversatt av Anne Elligers) ble utgitt på Gyldendal Norsk Forlag i 1977. Det er her denne forestillingens historie begynner. Deretter kom romanen «Krypskytterstevne». Vår begeistring nysgjerrighet overfor denne forfatteren ble ikke mindre med romanen «Mandelbrødet».

Hans samfunnsmessige engasjement, hans sinne, hans poesi og hans kjærlighet betok oss sterkt. Vi merket et slektskap mellom oss og ham. Til tross for at han har vokst opp under helt andre forhold enn oss.

Før han begynte å skrive romaner hadde han skrevet skuespill. Idéen ble født: Kanskje han hadde et stykke som kunne spilles av vår gruppe? Først skrev vi brev – “Jo,” det hadde han, og så dro vi til Paris i mai 1980 og snakket med ham. Han gav oss et stykket han skrev i 1972 – *«J'ai à vous parler»*. Det hadde aldri vært satt opp tidligere. Det var oversatt fra spansk til fransk av hans venn Rachel Salik. Han sa ingen ting ville glede ham mer enn at det ble satt opp. Gleden og takknemligheten var gjensidig.

Stykket ble lest og diskutert, og deretter oversatt. Manuset ble skrevet ut og kopiert. I løpet av høsten 81 og våren 82 samlet vi de skuespillere som spiller i stykket i dag. I mai 82 holdt vi et internt seminar i skuespillertrening og improvisasjon i åtte dager. Seminaret ble ledet av vår venn og kollega fra Frankrike, instruktøren Yves Liebert. Vi arbeidet med fysisk skuespillertrening, og tilnærmet oss stoffet gjennom improvisasjon med utgangspunkt i en av scenene fra stykket. Gruppas medlemmer ble kjent med hverandre og materialet. Mette Brantzeg, som også var med på dette seminaret, sa ja til å være instruktør for forestillingen. Prosjektet var etablert og arbeidet kunne begynne. Vi startet prøvene i oktober, og i løpet av de fire månedene prøvene varte kontaktet vi og gjorde avtaler med alle de andre, som har vært med på å realisere denne forestillingen.

Vi har alle følt et stort ansvar overfor stykket og dets forfatter. Ikke minst på grunn av urpremieren på stykket i Norge. Ikke desto mindre har det hele tiden vært med en sterk levende spenning i møtet med alle de krav og utfordringer stykket stilte oss overfor, at arbeidet har utviklet seg til det du skal se i dag. En forestilling vi ble enige om måtte gis tittelen «Det siste skrik».

Agustin sier i intervjuet i dette programmet, helt til slutt: «Det føles nesten som en avreise mot noe som kunne bli en ny oppdagelsesferd.» Og slik har arbeidet med hans stykke vært for oss. Vi håper at «Det siste skrik» kan bli et positivt bidrag i vår felles anstrengelse og kamp for å skape en avreise mot noe som kan bli noe nytt. Noe nytt som er født i oss for lenge siden, men som ennå ikke har fått leve – nok. Cassandra i vår forestilling har mange søstre og brødre. Som vet at paraplyer ikke duger i bomberegner, og som virkelig mener ja når de skriker nei.

Og der ord i et program kun blir ord – skal teatret språk få tale for seg, enda en gang – på nytt. Vi håper du får en fin teateropplevelse, og ønsker deg hjertelig velkommen!

Karl Hoff, Perleporten Teatergruppe, Oslo den 4. mars 1983.

Agustin Gomez-Arcos i Oslo, mars '83, under et intervju med kulturjournalist Simen Skjønsberg, Dagbladet.

Perleportens brosjyre som ble sendt ut i forkant av premieren:

AGUSTIN GOMEZ-ARCOS

Agustin Gomez-Arcos er født i 1939 i Almeria i Syd-Spania. Etter universitetsstudier i sitt hjemland arbeidet han med teater som oversetter av utenlandsk dramatik, som iscenesetter og som dramatiker. Mange av hans egne stykker ble nektet utgitt og oppført, og da han i 1966 flyktet fra Spania hadde han allerede skrevet flere skuespill. Etter å ha oppholdt seg i England slo han seg ned i Paris hvor han blant annet var aktiv som forfatter og instruktør i et intimteater i en kjeller ved Odeon. På oppfordring fra en forlegger som så hans forestillinger, begynte Gomez-Arcos å skrive på sin første roman «L'Agneau carnivore» som kom ut i 1975 og som han ble tildelt Hermesprisen for. Siden den gang har han skrevet 6 romaner – den siste en selvbiografisk roman, som utgis i Paris i mars.

Gomez-Arcos litterære og dramatiske forfatterskap handler i store trekk om tradisjonens og fordommenes innvirkning på enkeltmennesket og samfunnet. Han angriper fascismen i Spania og den katolske kirke, som er gjennomsyret av den samme fascismen, med en intensitet som det gnistrer og funkler av. Johan Borgen skrev bl.a. om hans første bok da den ble utgitt på Gyldendal i Norge i -77: «Om noen laget en film av dette stoffet måtte filmen ta fyr. Mange vil nok helst lage bokbål av selve romanen».

Agustin Gomez-Arcos

(foto: Noak Carrau)

PERLEPORTEN TEATERGRUPPE

med et enestående tilbud om teater
for ungdom og voksne

*FOR FØRSTE GANG I NORGE
OG MED VERDENSPREMIERE*

«Jeg har noe jeg må si dere»

av

den spanske dramatiker og romanforfatter

Agustin Gomez-Arcos

«JEG HAR NOE JEG MÅ SI DERE»

er arbeidstittelen på forestillingen som handler om spåpiken Cassandra som streifer langs landeveiene og gjennom byene sammen med Kremmeren. Han selger hennes kunster til dem som kan betale: «kun for noen få skillinger åpner jeg for hjertets innerste hemmeligheter i dette kloke barn», osv. osv. ... helt til den dagen da Cassandra ikke lenger vil fortelle eventyr og morsomheter, men snakker rett ut – fra dypet av sitt hjerte og sinn.

«Hun sier hun er fri. Hun sier sannheten slik den blir sunget til hennes», beklager Kremmeren seg i fortvilelse over den skandale dette skaper rundt dem, og de konsekvenser det får for hans økonomi. Men Cassandra er kompromissløs og urokkelig i sine historier til menneskene og i sin forakt for den vold og urettferdighet som utøves av de herskende klasser. Stykket handler om hva som skjer med Cassandra når hun setter seg opp mot makten.

Med sin dypt følte sorg over den urett som daglig begås i vår verden, med sin aggresjon og like mye med sin livsbejende kjærlighet til alt liv – har Agustin Gomez-Arcos diktet et teaterstykke som både er alvorlig og groteskt humoristisk – brutalt og ømt.

Skuespillere og instruktør i «Jeg har noe jeg må si dere». Fra v. foran: Andreas Jagø, Anette Hoff, Anitta Suikkaari, Trine Aasheim og Mette Brantzen (instruktør) Fra v. bak: Karl Hoff, Birgit Christensen og Øivind Ghosh.

(foto: Tore Hallden)

PÅ TURNE MED «JEG HAR NOE JEG MÅ SI DERE»

– NÅR OG HVOR:

Vi planlegger å reise på turne med forestillingen i de større byene i Norge i mars -83, og vi tar sikte på å spille forestillingen i østlandsområdet i tidsrommet 1. – 16. mai. Forestillingen er for ungdom og for voksne – den vil vare i ca. 2 timer.

HVA VIL FORESTILLINGEN KOSTE?

Vi kan dessverre ikke opplyse om dette på det nåværende tidspunkt (desember -82) da vi ikke vet hvor mye vi vil få i statsstøtte fra kulturdepartementet kommende år.

Dersom De er interessert i å få besøk av oss – enten ved kjøp av en eller flere forestillinger, eller på annen måte ønsker å arrangere en forestilling, ber vi Dem ta kontakt med oss så raskt som mulig.

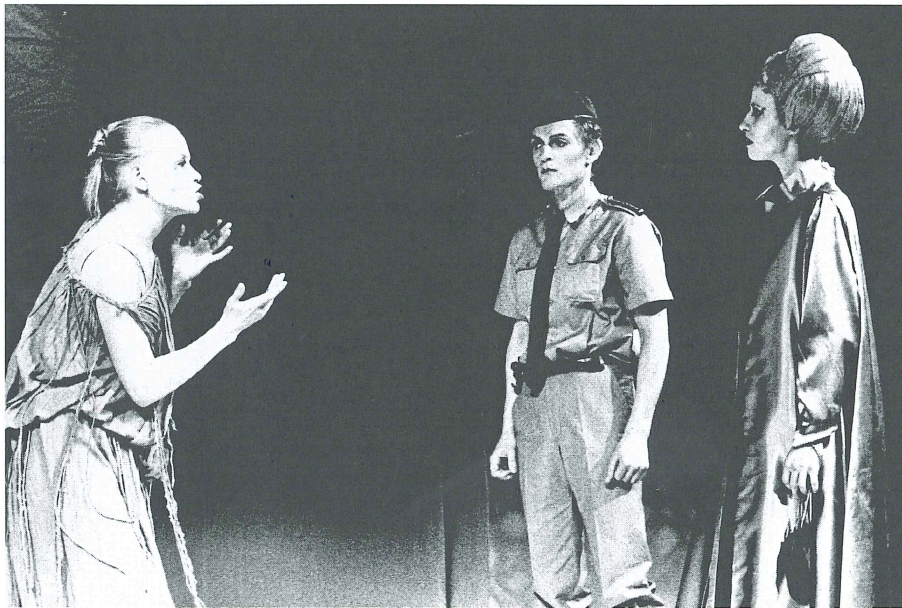
VÅR ADRESSE ER: PERLEPORTEN
TEATERGRUPPE
Kings gate 1
Oslo 4
Tlf.: 02 - 37 88 22

Vi ber Dem vennligst legge merke til våre

KRAV TIL SPILLELOKALE:

Vi ønsker å spille forestillingen med publikum på tre sider av spilleplassen i en stor sal – med en min. spilleplass på 6 x 12 m og med en takhøyde på min. 4 m. Det må være anledning til å ta ut rikelig med strøm til spillelys (10.000 W). Det er en fordel om salen har treng. Det bør være adgang til garderobes, og vi trenger hjelp av to voksne menn til bering av det sceniske og tekniske utstyret. Vi må ha tilgang til spillelokalet minst 4 timer før forestillingen, og lokalet må være rent. Det bør også beregnes tid til samtale mellom skuespillere og publikum etter forestillingen, uten at dette blir organisert på forhånd. Hvis noen ønsker det, bør de ha mulighet til det. Likeledes må det beregnes tid for nedrigging og utbæring av utstyret.

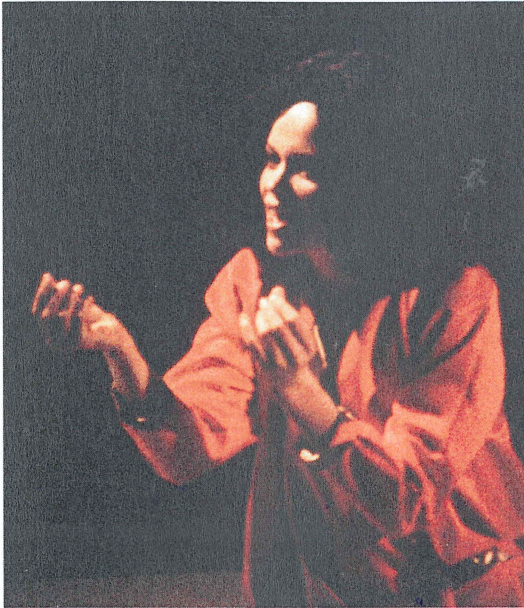
I **KLASSEKAMPEN**, 8.3.83., skrev Kirsti Grotmol, under overskriften: «Folkets sult klinger ikke bra»; «En fri teatergruppe har ikke råd til en fiasko. De må satse alt av tid og penger – og de må vinne. Perleporten teatergruppe har virkelig kastet seg ut i det denne gangen med stykket «Det siste skrik». Det er gruppas største satsing hittil. Og de klarer det. Premieren på Henie-Onstad Kunstsenter på Høvikodden på fredag viste til fulle hvor dyktig denne gruppen er. (...) Stykket henter også stoff fra kristen mytologi. Her har Perleporten skjært en del i originalen. Gomez-Arcos er kritisk til denne vestlige tro som setter lidelsen i høysetet. Likevel har Cassandra i stykket fått en rekke av martyrens kjennetegn. Jeg tror stykket hadde stått seg enda sterkere om man hadde fått fram mer av tvetydigheten i den sentrale replikken «Det er fullbrakt». Til tross for dette, Cassandra er i dypeste forstand en opprører. Og vi følger henne inn til marginen av hennes opprør. Hun gir ikke etter for overtalelser eller medlidenhet. Hun er heller ikke politiker – hun kalkulerer ikke med venner eller fiender. Dette gjør henne til en ensom skikkelse – og «Det siste skrik» til et eksistensialistisk stykke. Det ligger et problem her mellom idealisme og realisme. Cassandra velger idealismen – den rene linjen – og blir stående alene – som et lett bytte. Og som alle martyrer lider hun den tvilsomme skjebne å få sin livshistorie og kamp solgt (i bokform) etterpå. Men hennes budskap er ikke mindre viktig for det... (...) For Perleporten teatergruppe lager teater i ordets egentlige forstand. Her er maskeringen perfekt, bevegelsene utstuderte og scenografien raffinert. Intet er overlatt til tilfeldighetene. Selve stykket er litterært, men Perleporten har omskapt det til fysisk spennende teater. Så gjenstår bare å si at Perleporten med dette stykket har gått mange skritt framover. La det bli et spark til våre bevilgende myndigheter om at de må ta de frie gruppene på alvor – også når det er snakk om penger.»

I **DAGBLADET**, 9.3.83., skrev Erik Pierstorff, under overskriften: ««Det siste skrik»: Underfullt teater» (...) Men Cassandra vil ikke glede Hertuginnen (Birgit Christensen) med spennende spådommer. Hun vil ikke bare si sannheten, hun er sannheten – urimelig og vilkårsløs. Derfor er hun farlig; på en gang absurd, latterlig og fryktinngytende. Som Guvernøren (Karl Hoff) lar kunngjøre gjennom sin talsmann (Øivind Glosli): «Ingen må noengang tro om seg selv at han er i besiddelse av sannheten, for sannheten er skapt av og har sin grobunn i en hittil ukjent substans. Slik er sannhetens vesen. Vi dødelige, vi mennesker, vi autistiske barn av fedrelandet – det vi i beste fall kan ha et håp om å komme frem til, er en enkel og hverdagslig erstatning for sannheten, som kan gjelde for alle – uten unntak.» Det miljø som Cassandra settes inn i er slags tidløs abstrakt borgerlighet. Men ikke noe på scenen kan være abstrakt. Med ytterst diskrete midler – en rekvisitt her, noen møbler der, en transparent fondvegg – får borgerlighetens essens sin konkresjon (scenografi, kostymer og rekvisitter: Pål Brantzeg, Tone Skjellfjord, Viggo Jønsberg). Masker og hår av Hanne Revold og Eva Jacobsen er lagt opp til et spill der det stivnede hos mennesker får en forstørret naturlighet. Det som kunne ha vært overfladisk og lettkjøpt får en dypere gehalt fordi alt er så presist avstemt. Mette Brantzeg har hatt

regien. Dette er en stil som Perleporten – særlig Karl Hoff og Birgit Christensen – behersker. Men det som selvfølgelig må til for å fullbyrde forestillingen, er den kontrast som Anitta Suikkari's Cassandra danner. Hun skal spille den rene sannhet – ubønnhørlig, selvmotsigende og irriterende. Men hun gjør det med en elementær poesi som får deg til å føle at hun er selve naturen satt opp mot det artifielle – naturen myk og hard, irrasjonell og innfallsrik. Man kan bare beskrive det hun gjør med konkrete bilder: Mose, vind, stein, lyset mellom trærne, stillhet... Og det at hun bryter på det finske, gir hennes norsk en egen, djerv sensualitet. (...) – underfullt arbeid er nedlagt i denne forestillingen gjennom fem måneder. Og 3 – tre! – dager har Perleporten fått lokaler til å spille den i. I kveld er siste gang, i Munch-museet. Så pass på! Gå ikke glipp av en teaterbegivenhet som denne!”

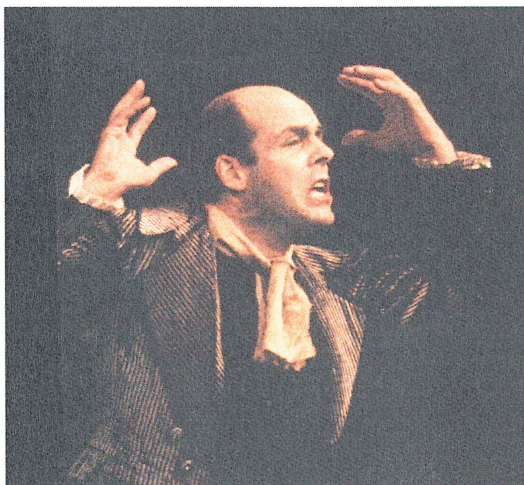
NOEN GLIMT FRA OPPSETNINGEN:

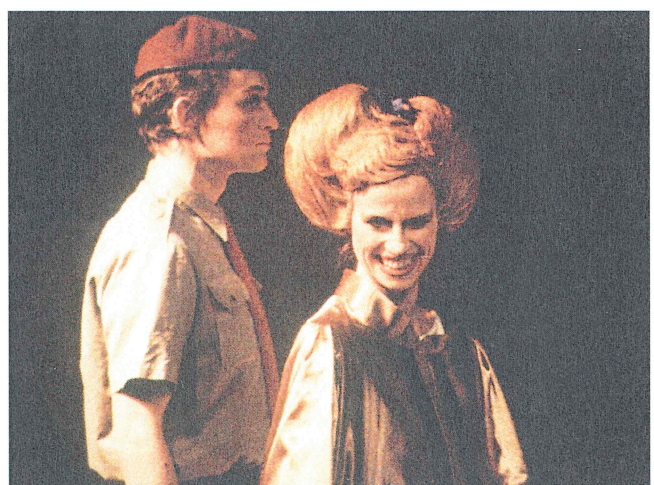
Cassandra

Leticia, Guvernøren og hans hustru

Kremmeren

Kapteinen og Hertuginnen

CASSANDRA: – her hvor jeg fødes og her hvor jeg dør, her hvor jeg spiser grovt brød, her hvor jeg går til grunne, her hvor jeg åpner mine årer, her hvor jeg roper og mine ord er uten ekko, lukkede rom, mørke rom, her hvor jeg anroper mitt folk og mitt folk er kastrert, her hvor mine kastrerte sønner fødes, ensomhetens rase, her hvor jeg ikke har noen sang å synge og her hvor jeg ikke har noe brød å spise. Brødets historie: En mann bøyer seg mot jorden, med sine fingertupper lager han en fure i jorden, uten å tenke over det sliter han ut sin rygg som en markens slave, en mann kaster såkorn i rennen, først væter han dem med spyttet i sin munn, han lar hverken magen eller fuglene få det, en mann svetter blod og tårer i rennen, den grønne spiren fødes, for et mirakel, det spirer grønt og fint, for et mirakel, solen nærer det, min sønn mitt såkorn, her er mine bryst, for et mirakel, akset vokste, fylte seg, sprenge mitt snøreliv, jeg kunne ikke gjøre noe med det, jeg var utav meg av glede, ta meg, ta meg, for et mirakel, og se jeg er brødet.

(Agustin Gomez-Arcos var sønn av en baker, oppvokst i Enix, nordvest for Almeria, i Sør-Spania. I sin syvende roman «Sult og Brød», Gyldendal 1985 / « L'enfant pain », Editions du Seuil 1983, beskriver han fattigdommen og sulten i bygda, og i familien, i årene etter Franco-regimets "seier".)

HERTUGINNEN – Birgit og GUVERNØREN – Karl

HERTUGINNEN: *Hun var kledd i filler, og håret hang i laser.* GUVERNØREN: *Ja, det var hun sikkert, helt sikkert. Men la oss forandre kjolen hennes, og frisyren hennes. Det skal jeg vise Dem, om noen minutter.*
HERTUGINNEN: *Hva er det De vil vise meg?* GUVERNØREN: *At klær skaper folk.* HERTUGINNEN: *Jeg er langkokt, min venn. Langt fra lett å overbevise. Prinsippene er som jernbaneskinner, enten følger man dem, eller man ledes på avveie. Jeg er enig i at det kan være en vulgær sammenligning, men den er allikevel ikke helt malapropos.* GUVERNØREN: *Nei, for så vidt. Men dersom lokomotivføreren er forutseende og bruker kikkert når han øyner fære, så stanser han konyoien. Si meg – hvordan var rideturen Deres i dag morges?* HERTUGINNEN: *(Begynner å snakke mekanisk, som om man hadde trukket henne opp. Guvernøren slutter seg til en annen gruppe uten å bry seg om å høre på henne.) Praktfull! Solen stod opp på nøyaktig samme sted som ellers, og det gledet meg å konstatere...*

LETICIA – Anette Hoff, og GUVERNØRENS HUSTRU – Trine Aasheim

– AGUSTIN GOMEZ-ARCOS TIL MINNE –

Agustin Gomez-Arcos ble født den 15. januar 1939,
i Enix, nordvest for Almeria, i det sørlige Spania.

Han døde så altfor tidlig, 59 år gammel, i Paris, den 20. mars 1998.

Perleporten og publikum applauderer og takker Agustin,
for hans urpremieren i Oslo, den 4. mars 1983.

«Det siste skrik» ble Perleportens siste produksjon. Vi spilte stykket i Bærum og Oslo. Oppsetningen viste seg å bli for stor og kostbar å få ut på turne. Etter ni års arbeid besluttet Birgit og Karl – og Anitta, å legge ned gruppen. Vi fant det uforsvarlig både rent menneskelig og kunstnerisk å fortsette arbeidet under de økonomiske og praktiske forhold vi var prisgitt. Årene i Perleporten hadde slitt på kreftene. Med dette siste, store løftet bak oss ble nedleggelse av driften vedtatt.

Karl hadde arvet et kostymelager av en film- og teaterskredder i Stockholm, Sossa Krafft. Disse kostymene, samt det vi ellers hadde av kostymer og “ting” ble samlet på Trafo på Tøyen, hvor vi arrangerte et loppemarked, for å skaffe litt penger i kassa. Loppemarkedet var en god hjelp, og en vennlig, om enn vemodig avslutning på omfattende, krevende men givende epoke av livene våre.

Vi takker alle som på forskjellig vis bidro til at Perleporten Teatergruppes forestillinger ble til, formidlet og spilt. Alle vi samarbeidet med ga av seg selv og sin kreativitet og kunnskap, uforbeholdent og med stor entusiasme. Sammen skapte vi et lite teater, som verden aldri hadde sett maken til. Vi skapte et rom og et midlertidig hjem for tanker og ord, som ellers var, og stadig vekk er, hjemløse. Vi var en motvekt, om enn aldri så marginal, og en til tider utskjelt motvekt, til 1970 og 1980-årenes autoritære strømninger på venstresiden i norsk kulturliv. Også av denne grunn var vel ingen ting bedre, enn at det ble Cassandra som fikk det siste ordet – det siste skriket, fra Perleporten.

Perleporten Teatergruppe takker, i den rekkefølge de ble med i gruppa, alle dem som skapte og medvirket i og til våre oppsetninger:

1975	Faren satt på første benk og moren satt på annen og Knoll og Tott på galleri og lo som bare faen	Birgit Christensen, Karl Hoff, Catrine Telle. Stine Eriksen, Inge Aas, Svein Tindberg. Per Hovdenak og Henie-Onstad Kunstsenter.
1976	Jug meg en saga	Birgit Christensen, Karl Hoff, Runar Bakken, Karin Benan, Inge-Lise Langfeldt. Helge Braanen, Christian Eggen, Kjell Løklingholm og faren til Karin Benan; for lån av turne-bil.
1978	Klassebilde	Birgit Christensen, Karl Hoff, Runar Bakken, Karin Benan. Per-Bjarne Johnsen, Helge Braanen, Sven Erik Haug, Christian Eggen, Maja Lise Rønneberg Rygg og Kjell Vesje.
1978	Et energisk lite spill om makt	Birgit Christensen, Karl Hoff, Catrine Telle. Helge Braanen og Hanne Revold.
1979	Fra himmelen regnet det gull	Birgit Christensen, Karl Hoff, Siri Hagen, Marie Hoff. Nils Ole Oftebro, Helge Braanen, Eva Thommessen, Hanne Revold, Morten Juvet.
1981	Se hva jeg tør	Birgit Christensen, Karl Hoff, Anitta Suikkari, Siri Hagen, Ida Lind, Anette Hoff. Nils Ole Oftebro, Grete Haugen og Marie Hoff. Helge Braanen, Hanne Revold, Morten Juvet, Trygve Eliassen og Beate Braanen.
1982	Er det sant det vi ser?	Birgit Christensen, Karl Hoff, Anitta Suikkari, Anette Hoff, Ida Lind, Renata Mauser, og fra Nrk produsent Kirsten Braaten Kristensen.
1983	Det siste skrik	Birgit Christensen, Karl Hoff, Anitta Suikkari, Andreas Jaggi, Øivind Glosli, Anette Hoff og Trine Aasheim. Mette Brantzeg, Pål Brantzeg, Tone Skjellfjord, Viggo Jønsberg. Hanne Revold og Eva Jacobsen. Eva Norderhaug og Bjørg Rusånes. Yves Liebert. Morten Juvet, Ola Brage Hansen, Ole John Aandal.